

Klasa: UP/I 030-02/11-01/024
Urbroj: 580-04/70-2012-070
Zagreb, 27. prosinca 2012.

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja, temeljem članka 30. stavka 1. točke 2., članka 31. stavka 1. i članka 58. stavka 1. točke 1. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja („Narodne novine“, broj 79/09), u upravnom postupku utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja sklapanjem zabranjenog sporazuma, pokrenutom po službenoj dužnosti protiv poduzetnika Presečki grupa d.o.o., sa sjedištem u Krapini, Frana Galovića 15, Rudi-express d.o.o., sa sjedištem u Mihovljanu, Prvomajska 2, Borisa Jambrošića, vlasnika obrta „Jambrošić tours“, sa sjedištem u Murskom Središću, Rade Končara 80 i Željka Jakopića, vlasnika obrta Autobusni prijevoznik „Turst“, sa sjedištem u Svetom Martinu na Muri, Žabnik, Zrinskih 40, temeljem odluke Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja u sastavu: mr.sc. Olgica Spevec, predsjednica Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja, Mladen Cerovac, mag.iur., zamjenik predsjednice Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja, Milivoj Maršić, dipl.oec., Vesna Patrlj, dipl.iur. i dr.sc. Mirna Pavletić-Župić, članovi Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja, sa 126. sjednice, održane 27. prosinca 2012., donosi sljedeće

R J E Š E N J E

I. Utvrđuje se da su poduzetnici PRESEČKI GRUPA d.o.o., sa sjedištem u Krapini, Frana Galovića 15, RUDI-EXPRESS d.o.o., sa sjedištem u Mihovljanu, Prvomajska 2, BORIS JAMBROŠIĆ, vlasnik obrta „Jambrošić tours“, sa sjedištem u Murskom Središću, Rade Končara 80 i ŽELJKO JAKOPIĆ, vlasnik obrta Autobusni prijevoznik „Turst“, sa sjedištem u Svetom Martinu na Muri, Žabnik, Zrinskih 40, sklopili Sporazum o poslovnoj suradnji, od 1. veljače 2011., i Ugovor o zajedničkom obavljanju županijskog linijskog prijevoza putnika na području Međimurske županije, od 1. ožujka 2011., koji sadržavaju odredbe o zajedničkom utvrđivanju cijena usluga prijevoza u javnom linijskom prijevozu putnika na području Međimurske županije, međusobnoj podjeli navedenog tržišta, zajedničkom usklađivanju i registraciji novih autobusnih linija na području Međimurske županije te o zajedničkom sudjelovanju u obliku zajednice ponuditelja u svim budućim natjecanjima za obavljanje usluge posebnog linijskog prijevoza učenika osnovnih škola u Međimurskoj županiji, čime su u razdoblju od 1. veljače 2011. do 9. listopada 2011. narušili tržišno natjecanje na mjerodavnim tržištima javnog linijskog prijevoza putnika u cestovnom prometu na području Međimurske županije i posebnog linijskog prijevoza učenika osnovnih škola u cestovnom prometu na području Međimurske županije, odnosno sklopili zabranjeni sporazum, u smislu članka 8. stavka 1. točaka 1., 2. i 3. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja.

II. Zabranjeni sporazum iz točke I. izreke ovoga rješenja je *ex lege* ništetan, u smislu članka 8. stavka 4. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja.

III. Poduzetnicima iz točke I. izreke ovog rješenja izriču se sljedeće upravno-kaznene mjere:

- Presečki Grupi d.o.o. u iznosu od 1.009.000,00 kuna,
- Rudi-expressu u iznosu od 98.000,00 kuna,
- Borisu Jambrošiću, vlasniku obrta „Jambrošić tours“, u iznosu od 80.000,00 kuna,
- Željku Jakopiću, vlasniku obrta Autobusni prijevoznik „Turist“, u iznosu od 67.000,00 kuna

Rok izvršenja: 15 (petnaest) dana od dana pravomoćnosti ovog rješenja.

IV. Izreka ovog rješenja bit će objavljena u „Narodnim novinama“. Cjelokupno rješenje bit će objavljeno na internet stranici Agencije.

Obrazloženje

1. Pokretanje postupka

Agencija je zaključkom klasa: UP/I 030-02/11-01/024, urbroja: 580-04/70-2012-007, od 12. ožujka 2012., pokrenula postupak protiv poduzetnika Presečki grupa d.o.o., sa sjedištem u Krapini, Frana Galovića 15 (dalje: Presečki grupa), Rudi-express d.o.o., sa sjedištem u Mihovljanu, Prvomajska 2 (dalje: Rudi-express), Borisa Jambrošića, vlasnika obrta „Jambrošić tours“, sa sjedištem u Murskom Središću, Rade Končara 80 (dalje: Jambrošić tours ili Jambrošić) i Željka Jakopića, vlasnika obrta Autobusni prijevoznik „Turist“, sa sjedištem u Svetom Martinu na Muri, Žabnik, Zrinskih 40 (dalje: Autobusni prijevoznik „Turist“ ili Jakopić). Postupak je pokrenut radi utvrđivanja predstavljaju li određene odredbe Sporazuma o poslovnoj suradnji, sklopljenog između navedenih poduzetnika 1. veljače 2011. (dalje: Sporazum o poslovnoj suradnji) i Ugovora o zajedničkom obavljanju županijskog linijskog prijevoza putnika na području Međimurske županije, sklopljenog između navedenih poduzetnika 1. ožujka 2011. (dalje: Ugovor o zajedničkom obavljanju prijevoza), zabranjeni sporazum u smislu članka 8. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja („Narodne novine“, broj 79/09; dalje: ZZTN).

Naime, Agencija je 24. svibnja 2011. zaprimila anonimnu inicijativu u kojoj se traži pokretanje postupka utvrđivanja sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišnog natjecanja zlouporabom vladajućeg položaja protiv poduzetnika Presečki grupa, odnosno radi sklapanja zabranjenog sporazuma protiv poduzetnika Presečki grupa, Rudi-express, Jambrošić tours i Autobusni prijevoznik „Turist“. Na temelju predmetne inicijative, Agencija je u okviru svoje nadležnosti iz članka 32. točke 1. b) ZZTN-a provela prethodno ispitivanje stanja na mjerodavnom tržištu kako bi utvrdila postoje li u konkretnom slučaju uvjeti za pokretanje postupka utvrđivanja sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišnog natjecanja zlouporabom vladajućeg položaja protiv Presečki grupe, odnosno postupka utvrđivanja sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišnog natjecanja sklapanjem zabranjenog sporazuma protiv Presečki grupe, Rudi-expressa, Jambrošić toursa i Autobusnog prijevoznika „Turist“, u smislu članka 38. stavaka 1. i 3. ZZTN-a, po službenoj dužnosti. Također, Agencija se za potrebe prethodnog ispitivanja stanja na tržištu poslužila podneskom Međimurske županije iz predmeta klasa: UP/I 030-02/11-01/050, urbroj: 2109-02-2011-84-006, od 9. studenoga 2011., koji je sadržao očitovanja i podatke o okolnostima važnima za ovaj predmet.

Na temelju podataka i dokumentacije prikupljenih tijekom prethodnog ispitivanja stanja na tržištu, Agencija je zaključila kako postoje dostatne indicije za pokretanje postupka protiv poduzetnika Presečki grupe, Rudi-expressa, Jambrošić toursa i Autobusnog prijevoznika „Turist“ zbog mogućeg narušavanja tržišnog natjecanja sklapanjem zabranjenog sporazuma

u smislu članka 8. ZZTN-a stoga je Agencija ranije navedenim zaključkom pokrenula predmetni postupak.

2. Stranke u postupku

2.1. Presečki grupa d.o.o.

Poduzetnik Presečki grupa d.o.o., sa sjedištem u Krapini, Frana Galovića 15, između ostalih djelatnosti, registriran je za djelatnost javnog cestovnog prijevoza putnika i tereta u domaćem i međunarodnom prometu.

Osobe ovlaštene za zastupanje društva jesu direktori Antun Presečki, Nada Presečki, Ivica Presečki, i Jasminka Strehovec, koji zastupaju društvo pojedinačno i samostalno.

2.2. Rudi-express d.o.o.

Poduzetnik Rudi-express d.o.o., sa sjedištem u Mihovljanu, Prvomajska 2., između ostalih djelatnosti, registriran je za djelatnost prijevoza putnika i tereta u unutarnjem i međunarodnom cestovnom prometu.

Osoba ovlaštena za zastupanje društva jest direktor Damir Varga, koji zastupa društvo pojedinačno i samostalno.

2.3. Boris Jambrošić, vlasnik obrta „Jambrošić tours“

Poduzetnik Boris Jambrošić vlasnik je obrta „Jambrošić tours“, sa sjedištem u Murskom Središću, Rade Končara 80, između ostalih djelatnosti, registriran je za djelatnost ostalog kopnenog cestovnog prijevoza putnika (unutarnjeg i međunarodnog).

2.4. Željko Jakopić, vlasnik obrta Autobusni prijevoznik „Turist“

Poduzetnik Željko Jakopić vlasnik je obrta Autobusni prijevoznik „Turist“, sa sjedištem u Svetom Martinu na Muri, Žabnik, Zrinskih 40, između ostalih djelatnosti, registriran je za djelatnost ostalog kopnenog cestovnog prijevoza putnika (unutarnjeg i međunarodnog).

3. Primijenjeni propisi

Agencija je u provedbi predmetnog upravnog postupka primijenila odredbe ZZTN-a, Uredbu o načinu utvrđivanja mjerodavnog tržišta („Narodne novine“, broj 9/11; dalje: Uredba o mjerodavnom tržištu), Uredbu o skupnom izuzeću horizontalnih sporazuma između poduzetnika („Narodne novine“, broj 72/11; dalje: Uredba o horizontalnim sporazumima), Uredbu o sporazumima male vrijednosti („Narodne novine“, broj 9/11; dalje: Uredba o sporazumima male vrijednosti) i Uredbu o kriterijima za izricanje upravno-kaznene mjere („Narodne novine“, broj 129/10; dalje: Uredba o upravno-kaznenim mjerama). Agencija je primijenila i odredbe Zakona o općem upravnom postupku („Narodne novine“, broj 47/09; dalje: ZUP) kao posebnog zakona kojim se uređuje pitanje provedbe upravnog postupka u dijelu koji nije propisan odredbama ZZTN-a, u smislu članka 35. stavka 1. ZZTN-a te Prekršajnog zakona („Narodne novine“, broj 107/07), čija se pravila temeljem članka 52. stavka 7. ZZTN-a, na odgovarajući način primjenjuju na oblik i sadržaj poziva za glavnu raspravu, tijekom glavne rasprave, dovođenje stranaka i trećih osoba na glavnu raspravu i zapisnik o glavnoj raspravi, u postupku utvrđivanja postojanja uvjeta za izricanje upravno-kaznenih mjera pred Agencijom.

Člankom 74. ZZTN-a propisano je kako se u primjeni toga propisa, a osobito u slučajevima postojanja pravnih praznina ili dvojbi pri tumačenju propisa, u skladu s člankom 70. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Europskih zajednica i njihovih država članica i Republike Hrvatske („Narodne novine - Međunarodni ugovori“, broj 14/01; dalje: SSP), primjenjuju na odgovarajući način kriteriji koji proizlaze iz primjene pravila o tržišnom natjecanju u Europskim zajednicama. Člankom 70. stavkom 2. SSP-a određuje se kako će se svako ponašanje suprotno pravilima tržišnog natjecanja ocjenjivati na temelju kriterija koji proizlaze iz primjene pravila o tržišnom natjecanju u Europskim zajednicama, posebice članaka 81., 82. i 86. Ugovora o osnivanju Europskih zajednica i instrumenata za tumačenje koje su usvojile njezine institucije, a koji su stupanjem na snagu Ugovora iz Lisabona o izmjenama i dopunama Ugovora o Europskoj uniji i Ugovora o uspostavi Europske zajednice (dalje: Ugovor o funkcioniranju EU ili Lisabonski ugovor) postali članci 101., 102. i 106.

Polazeći od navedenih odredbi SSP-a, cjelokupna pravna stečevina Europske unije (*acquis communautaire*), koju čini primarno i sekundarno zakonodavstvo Europske unije, ali i sudska praksa, prvenstveno praksa Suda EU, važan je interpretativni instrument za primjenu hrvatskih propisa o zaštiti tržišnog natjecanja u slučaju pravnih praznina ili dvojbi u tumačenju tih propisa.

Stoga je Agencija izvršila uvid u Priopćenje Europske komisije - Smjernice o primjeni članka 101. Ugovora o funkcioniranju Europske Unije na horizontalne sporazume o suradnji, od 14. siječnja 2011. (Službeni list C 11) i Priopćenje Europske komisije – Obavijest – Smjernice za primjenu članka 81. stavka 3. Ugovora o osnivanju EZ, od 27. travnja 2004. (koji odgovara članku 101. stavku 3. Ugovora o funkcioniranju Europske Unije), a iste su prevedene na hrvatski jezik i nalaze se na internetskim stranicama Agencije (<http://www.aztn.hr/trzisno-natjecanje/42/prijevodi-na-hrvatski>).

Pored navedenih propisa, Agencija je izvršila uvid i u odredbe Zakona o prijevozu u cestovnom prometu („Narodne novine“, broj: 178/04, 48/05, 151/05, 111/06, 63/08, 124/09, 91/10 i 112/10; dalje: ZPCP), posebnog propisa kojim se regulira djelatnost obavljanja prijevoza putnika, kao i u odredbe Pravilnika o načinu provođenja, rokovima i mjerilima za obavljanje linijskog prijevoza putnika temeljem javnog poziva („Narodne novine“, broj: 132/05, 144/05, 20/06, 111/07 i 112/09).

4. Mjerodavno tržište

Prema odredbi članka 7. ZZTN-a, mjerodavno tržište određuje se kao tržište određene robe i/ili usluga koje su predmet obavljanja djelatnosti poduzetnika na određenom zemljopisnom području.

Mjerodavno tržište, sukladno odredbi članka 4. Uredbe o mjerodavnom tržištu, utvrđuje se na način da se utvrdi njegova proizvodna dimenzija (mjerodavno tržište u proizvodnom smislu) i zemljopisna dimenzija (mjerodavno tržište u zemljopisnom smislu).

Sukladno članku 5. Uredbe o mjerodavnom tržištu, mjerodavno tržište u proizvodnom smislu obuhvaća sve proizvode za koje potrošači smatraju da su međusobno zamjenjivi s obzirom na njihove bitne značajke, cijenu ili način uporabe, odnosno navike potrošača.

Uzimajući u obzir odredbe Sporazuma o poslovnoj suradnji i Ugovora o zajedničkom obavljanju prijevoza, u odnosu na tržišta koja su tim ugovorima obuhvaćena, kao i odgovarajuće odredbe ZPCP-a, Agencija je kao mjerodavna tržišta u proizvodnom smislu utvrdila tržište javnog linijskog prijevoza putnika u cestovnom prometu i tržište posebnog linijskog prijevoza učenika osnovnih škola u cestovnom prometu.

Prema članku 6. Uredbe o mjerodavnom tržištu, mjerodavno tržište u zemljopisnom smislu obuhvaća zemljopisno područje na kojem poduzetnici sudjeluju u ponudi ili nabavi proizvoda.

Kako se prethodno navedeni sporni ugovori odnose isključivo na područje Međimurske županije, kao mjerodavno tržište u zemljopisnom smislu Agencija je utvrdila područje Međimurske županije.

Slijedom navedenog, Agencija je u smislu članka 5. i članka 6. Uredbe o mjerodavnom tržištu kao mjerodavna tržišta odredila **tržište javnog linijskog prijevoza putnika u cestovnom prometu na području Međimurske županije** te **tržište posebnog linijskog prijevoza učenika osnovnih škola u cestovnom prometu na području Međimurske županije**.

5. Sklapanje Sporazuma o poslovnoj suradnji i Ugovora o zajedničkom obavljanju prijevoza

Međimurska županija je krajem kolovoza 2010. raspisala javni poziv na podnošenje ponuda za obavljanje javnog linijskog prijevoza za 106 županijskih linija na kojima su dozvole prestale važiti prije isteka roka trajanja, budući da je nad prijevoznikom Autobusni prijevoz tours d.o.o., sa sjedištem u Čakovcu, Zagrebačka 38, koji je do tada obavljao prijevoz na tim linijama otvoren stečaj.

Postupak javnog poziva proveden je prema članku 30. ZPCP-a i odredbama Pravilnika o načinu provođenja, rokovima i mjerilima za obavljanje linijskog prijevoza putnika temeljem javnog poziva („Narodne novine“, broj: 132/05, 144/05, 20/06, 111/07 i 112/09). Postupak je provelo povjerenstvo koje je imenovala Međimurska županija.

Na javni poziv prijavilo se šest prijevoznika. Kao najpovoljniji ponuditelj izabrana je Presečki grupa koja je dobila dozvole za prijevoz na svih 106 linija. Međutim, Presečki grupa je ubrzo nakon dobivanja svih 106 dozvola najprije sklopila ugovore o podvozarstvu s Rudi-expressom i Jambrošić toursom, a zatim Sporazum o poslovnoj suradnji i Ugovor o zajedničkom obavljanju prijevoza s Rudi-expressom, Jambrošić toursom i Autobusnim prijevoznikom „Turist“.

Navedeni poduzetnici su Međimurskoj županiji uputili i zahtjev za izdavanje dozvola za zajedničko obavljanje prijevoza, koji Međimurska županija nikad nije odobrila.

5.1. Sporazum o poslovnoj suradnji

Presečki grupa, Rudi-express, Jambrošić tours i Autobusni prijevoznik „Turist“ sklopili su 1. veljače 2011. Sporazum o poslovnoj suradnji, čija je svrha, sukladno članku 2. toga ugovora, bila ostvarenje poslovne suradnje u cilju ekonomičnog korištenja prijevoznih kapaciteta te uspostave kvalitetnog, učestalog, ekonomičnog i sigurnog autobusnog prijevoza putnika u županijskom linijskom autobusnom prometu na području Međimurske županije.

5.2. Ugovor o zajedničkom obavljanju prijevoza

Presečki grupa, Rudi-express, Jambrošić tours i Autobusni prijevoznik „Turist“ sklopili su 1. ožujka 2011. Ugovor o zajedničkom obavljanju županijskog linijskog prijevoza putnika na području Međimurske županije, temeljeći ga, sukladno članku 1. stavku 1. toga sporazuma, na Sporazumu o poslovnoj suradnji, a, sukladno članku 1. stavku 2. toga sporazuma, posebno u svrhu realizacije članka 3. Sporazuma o poslovnoj suradnji.

Uvidom u navedene sporazume, Agencija je utvrdila kako bi pojedine njihove odredbe mogle predstavljati zabranjeni sporazum iz članka 8. ZZTN-a.

6. Obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku

Sukladno članku 48. stavku 1. ZZTN-a, Agencija je dužna strankama u postupku prije zakazivanja usmene rasprave dostaviti pisanu Obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku, kako bi im osigurala mogućnost da se izjasne o svim relevantnim činjenicama i okolnostima.

Stoga je Agencija, nakon što je utvrdila relevantne činjenice i okolnosti, na temelju članka 48. ZZTN-a dostavila strankama Obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku, klasa UP/I 030-02/11-01/024, urbroj 580-04/70-2012-025, od 26. srpnja 2012. (dalje: Obavijest), kako bi im osigurala mogućnost da se izjasne o svim utvrđenim činjenicama i okolnostima te je pozvala stranke da u roku od mjesec dana od dana primitka Obavijesti u pisanom obliku dostave svoje primjedbe, kao i da predlože eventualno saslušanje dodatnih svjedoka i izvođenje dodatnih dokaza.

Rudi-express i Jambrošić tours očitovali su se na predmetnu Obavijest podneskom od 29. kolovoza 2012., a Presečki grupa podneskom od 4. rujna 2012. Autobusni prijevoznik „Turist“ nije se očitovao na Obavijest, iako mu je ona uredno dostavljena.

Agencija je dopisima od 5. rujna 2012. od navedenih poduzetnika zatražila dostavu dodatne dokumentacije kojom potkrjepljuju navode iz prethodnih dopisa, što je Autobusni prijevoznik „Turist“ dostavio 19. rujna 2012., a Presečki grupa, Rudi-express i Jambrošić tours 20. rujna 2012.

6.1. Očitovanje Presečki grupe

Presečki grupa u svojim očitovanjima od 4. rujna 2012. i 20. rujna 2012. u bitnome navodi sljedeće:

- S obzirom na to da se u predmetnoj inicijativi radi o istim okolnostima zbog kojih su poduzetnici na mjerodavnim tržištima postupali onako kako je to opisano u inicijativi Presečki grupe, koju je Agencija odbacila zaključkom od 19. siječnja 2012., klasa UP/I 030-02/11-01/050, urbroj 580-05/84-2012-015, proizlazi da niti u konkretnoj stvari nije bilo osnove za primjenu propisa na koje se Agencija poziva na stranici 3. Obavijesti, kao niti osnove za primjenu ZZTN-a.
- Predmetna inicijativa podnijeta je nakon i u tijeku postupka po odbačenoj inicijativi Presečki grupe. Budući da Agencija postupa po odredbama ZUP-a, onda je u najmanju ruku bilo razloga za spajanje postupka. Na taj je način povrijeđeno načelo razmjernosti u zaštiti prava stranaka i javnog interesa.
- Na javnom pozivu za podnošenje ponuda za obavljanje javnog linijskog prijevoza putnika na svih 106 linija na području Međimurske županije samo je Presečki grupa ispunjavala sve uvjete navedene u javnom pozivu, te je po provedenom postupku, u skladu sa svim zakonskim propisima, ishodila dozvole za javni linijski prijevoz za svih 106 linija. Budući da je ispunjavala sve navedene uvjete, znači da je imala i dovoljan broj kapaciteta i zaposlenika za obavljanje javnog linijskog prijevoza. Dakle, nije imala interesa za bilo kakvim oblikom suradnje s ostalim prijevoznicima koju je Agencija kvalificirala zabranjenim sporazumom.
- Međimurska županija čitavo je vrijeme inzistirala da poduzetnici podijele tržište te je pozivala prijevoznike na dogovor, što je Presečki grupa dokumentirala u postupku koji je okončan odbacivanjem uvodno označene inicijative.
- Ostali prijevoznici protiv kojih je podnesena predmetna inicijativa i nakon provedenog postupka imali su i imaju mogućnost podnijeti nadležnim tijelima zahtjeve za nove dozvole za iste linije, što očito ili nikom nije bio interes ili prema mišljenju Presečki grupe nisu poznavali zakonsku proceduru. Ova mogućnost nije sankcionirana odredbama Sporazuma o poslovnoj suradnji i Ugovora o zajedničkom obavljanju prijevoza, za koje Agencija inicijalno tvrdi da predstavljaju zabranjene sporazume.

- Da se ne radi o narušavanju tržišnog natjecanja vidi se po tome što je upravo Presečki grupa čitavo vrijeme ograničavana i na kraju, unatoč poštivanju svih zakonskih propisa i svih uredno ishodaenih dozvola izbačena s mjerodavnog tržišta, što je utvrdila i sama Agencija.
- Sve dozvole glasile su na Presečki grupu pa se utvrđivanje cijena navedenih u sporazumu odnosi isključivo na formiranje cijena tarifne tablice u skladu s odredbama ZPCP-a, jer se radi o jednom tarifnom sustavu. Nelogično i nedopustivo bi bilo da nositelj dozvola za obavljanje javnog linijskog prijevoza ima više tarifnih tablica. Dakle, nema namjere za utvrđivanjem cijena u smislu zabranjenog sporazuma.
- Glede odredaba o sudjelovanju u svim budućim nadmetanjima kao zajednica ponuditelja, s obzirom na prethodno rečeno u vezi cijene ne može se govoriti o uklanjanju međusobne konkurencije ili ograničavanju tržišta. Nisu predviđene nikakve sankcije za prijevoznike u slučaju raskida Sporazuma o poslovnoj suradnji i Ugovora o zajedničkom obavljanju prijevoza.
- Pogrešan je zaključak Agencije da je između prijevoznika došlo do podjele tržišta. Naime, sve dozvole glasile su na Presečki grupu, uslijed čega su ostali prijevoznici obavljali prijevoz isključivo kao podvozari. Stoga se ne može govoriti o podijeli tržišta jer je Presečki grupa nositelj svih dozvola, te je upravo na inzistiranje Međimurske županije prepustila 40 posto tržišta zainteresiranim prijevoznicima. Presečki grupa imala je dovoljan broj kapaciteta kao i zaposlenika, izdavanju dozvola prethodila je zakonom propisana procedura te je uredno podmirila propisani iznos za izdane dozvole, a nitko od ostalih prijevoznika nije ostvario pravo na obavljanje javnog linijskog prijevoza.
- U vezi sklapanja Sporazuma o poslovnoj suradnji i Ugovora o zajedničkom obavljanju prijevoza, Presečki grupa ne posjeduje nikakvu dokumentaciju jer su dogovori oko sklapanja navedenih pravnih poslova obavljani neposrednom i usmenom komunikacijom.

6.2. Očitovanje Rudi-expressa i Jambrošić toursa

Rudi-express i Jambrošić tours u svojim očitovanjima od 29. kolovoza 2012. i 20. rujna 2012., koji su sadržajno identični, u bitnome navode sljedeće:

- U postupku javnog poziva za obavljanje javnog linijskog prijevoza putnika na području Međimurske županije Presečki grupa dobila je svih 106 dozvola, čime je postala monopolist na tržištu javnog linijskog prijevoza putnika na području Međimurske županije i tako dobila priliku da uvjetuje ostalim prijevoznicima na tom području kako će se ponašati. Manji broj dozvola od ranije je imao Autobusni prijevoznik „Turist“, međutim on nije uvjetovao ništa jer ima svoje mikro područje unutar Međimurske županije, u kojemu je imao i dozvole i prijevoz učenika osnovnih škola.
- Uslijed navedenih okolnosti svi ostali prijevoznici na području Međimurske županije ostali su bez tržišta i prijetila je opasnost da svi propadnu jer se nitko nije mogao mjeriti s tržišnom i financijskom snagom Presečki grupe. Također su i pravno izgubili pristup tržištu jer nisu imali dozvole za obavljanje javnog linijskog prijevoza putnika, bez kojih se takav prijevoz ne smije obavljati.
- Rudi-express i Jambrošić tours kao prijevoznici koji nisu imali pristup tržištu nisu mogli ništa drugo nego prihvatiti sve uvjete koje je postavljala Presečki grupa jer su imali zaposlenike, dugove i ostale obveze koje su morali plaćati. Protivljenje takvim prijedlozima bilo bi ravno propasti i nije preostajalo ništa drugo nego potpisati svaki dokument koji im Presečki grupa daje, među kojima su bili i sporni Sporazum o poslovnoj suradnji i Ugovor o zajedničkom obavljanju prijevoza.
- Nije točna konstatacija da se navedenim aktima pokušalo spriječiti međusobni konkurentski pritisak zbog toga što u nedostatku dozvola nitko osim Presečki grupe i Autobusnog prijevoznika „Turist“ nije niti imao pravo obavljati javni linijski prijevoz, već je na taj način Presečki grupa osigurala izostanak konkurentskog pritiska drugih prijevoznika koji bi oni izvršili eventualnim podnošenjem zahtjeva za nove linije ili

samostalnim podnošenjem ponuda u javnoj nabavi prijevoza učenika osnovnih škola i slično, a zamrzavanje tržišnog položaja isključivo je inicijativa i namjera Presečki grupe da stanje sa 106 dozvola koje je dobila ostane kao što je bilo.

- Nije postojao nikakav zajednički cjenik, već cjenik koji uvjetuje Presečki grupa te ostali potpisnici ugovora na taj cjenik nisu imali nikakav utjecaj.
- Vezano za članak 6. stavak 1. Ugovora o zajedničkom obavljanju prijevoza, potrebno je napomenuti da se tu radi o samostalnom odlučivanju Presečki grupe koji će dio tržišta dati ostalim prijevoznicima jer ostali prijevoznici nemaju dozvole pa o Presečki grupi ovisi koliki dio će ustupiti drugima. U odnosu na povlačenje s područja na kojem prometuje Autobusni prijevoznik „Turst“ također je bitna činjenica da Presečki grupa ima dozvole i o njoj ovisi s kojeg će se područja povući dok su Rudi-express i Jambrošić tours tu samo nominalno navedeni jer oni, budući da nemaju dozvole, ne mogu niti određivati gdje će tko kakav prijevoz obavljati. Stoga nije točno da su Rudi-express i Jambrošić tours sudjelovali u podjeli tržišta, već je točno da su tržište podijelili Presečki grupa i Autobusni prijevoznik „Turst“ koji su jedini imali dozvole za javni linijski prijevoz putnika pa su jedini imali što i dijeliti.
- Članak 15. stavak 3. Ugovora o zajedničkom obavljanju prijevoza samo je logičan nastavak nastojanja Presečki grupe da zamrzne tržište tako što, osim što ostalim potpisnicima diktira uvjete pod kojima će obavljati prijevoz u javnom linijskom prijevozu, obavlja i veliki dio posebnog linijskog prijevoza učenika osnovnih škola te osigura svoj položaj i u povremenom prijevozu, kao trećem obliku obavljanja prijevoza putnika (ekskurzije, izleti i ostalo).
- Međutim, sve to što je napisano u Sporazumu o poslovnoj suradnji i Ugovoru o zajedničkom obavljanju prijevoza palo je u vodu u rujnu 2011. godine pojavom posebnog linijskog prijevoza učenika srednjih škola, što je dovelo do toga da je Presečki grupa u listopadu 2011. godine prestala obavljati sav javni linijski i posebni linijski prijevoz putnika i povukla se s toga tržišta. Time su neformalno prestali važiti i sporni Sporazum o poslovnoj suradnji i Ugovor o zajedničkom obavljanju prijevoza, budući da je Međimurska županija Presečki grupi oduzela svih 106 dozvola, a Presečki grupa je prestala obavljati i posebni linijski prijevoz učenika osnovnih škola. Budući da je Presečki grupa plaćala Rudi-expressu i Jambrošić toursu za prijevoz koji su ti poduzetnici obavili za Presečki grupu, ovisno o prihodu od prodanih vozničkih karata, koji se zbog pojave posebnog linijskog prijevoza učenika srednjih škola značajno smanjio, Rudi-express i Jambrošić tours su tu ostvarili i veliki gubitak.
- Rudi-express i Jambrošić tours ne poriču da su potpisali navedene akte s elementima koji su suprotni tržišnom natjecanju, međutim navode kako su to učinili isključivo po inicijativi Presečki grupe i u namjeri da se spase od propadanja i da sačuvaju radna mjesta kako bi i pod takvim uvjetima opstali na tržištu. Navode kako nisu mogli dijeliti tržište jer nisu imali dozvole za javni linijski prijevoz, a cijene prijevoza i sve ostale uvjete diktirala je Presečki grupa te Rudi-expressu i Jambrošić toursu nisu imali nikakvu aktivnu ulogu nego su se pod prijetnjom lakog otkazivanja morali pridržavati pravila koje je određivala Presečki grupa te su u stvari za njih samo radili, bez aktivne uloge u određivanju uvjeta.

7. Usmena rasprava

Radi pružanja mogućnosti strankama da se u postupku očituju o činjenicama i okolnostima koje su od važnosti za donošenje rješenja, Agencija je 23. listopada 2012., sukladno odredbi članka 50. stavka 1. ZZTN-a, održala usmenu raspravu.

Na usmenoj raspravi prisustvovali su poduzetnici Presečki grupa, Rudi-express, Jambrošić tours i Autobusni prijevoznik „Turst“, koji su u potpunosti ostali kod svojih očitovanja danih u tijeku postupka.

Presečki grupa dodatno je navela sljedeće:

- Presečki grupa nije obavljala prijevoz na temelju Sporazuma o poslovnoj suradnji i Ugovora o zajedničkom obavljanju prijevoza, štoviše zahtjev potpisnika sporazuma i ugovora je Međimurska županija odbila pa nije postojala stvarna niti potencijalna mogućnost ograničavanja tržišnog natjecanja. Ostali potpisnici također nisu obavljali zajednički prijevoz na temelju tih sporazuma i ugovora, već na temelju dobivenih dozvola i na temelju ugovora o podvozarstvu sklopljenih s poduzetnicima Rudi-express i Jambrošić tours.
- Rudi-express i Jambrošić tours nakon isteka ugovora o podvozarstvu i dalje su vršili prijevoz na linijama Presečki grupe, a temelj vršenja tog prijevoza bio je sam zahtjev za upis kooperacije upućen Međimurskoj županiji. Formalan odgovor na zahtjev za upis kooperacije od Međimurske županije Presečki grupa nikad nije zaprimila.
- Rudi-express i Jambrošić tours faktično su prestali obavljati prijevoz na linijama Presečki grupe na dan 10. listopada 2011. zbog pojave posebnog linijskog prijevoza učenika srednjih škola koji su vršili prijevoznici s područja Međimurske županije na temelju sklopljenog ugovora s udrugom roditelja.
- Sporazum o poslovnoj suradnji i Ugovor o zajedničkom obavljanju prijevoza sklopljeni su radi unaprjeđenja javnog linijskog prijevoza, podjele rizika, zajedničkog ulaganja sredstava i znanja, kvalitetnog obavljanja javnog linijskog prijevoza i istovremeno radi inzistiranja Međimurske županije na uključivanje prijevoznika, zbog čega je ta suradnja bila otvorenog karaktera za sve poduzetnike, a što dokazuju i daljnji pregovori. Nije bilo posebnog inicijatora, već su potpisnici predmetnih sporazuma zajedno krenuli u njihovo sklapanje budući da je to bio interes svih potpisnika.
- Iskazi poduzetnika Rudi-express i Jambrošić tours dani na raspravi odgovaraju njihovim očitovanjima od 11. travnja, 22. svibnja i 24. svibnja 2012., što je sve kontradiktorno njihovim očitovanjima od 23. kolovoza 2012. Iskaz dan na raspravi Presečki grupa smatra vjerodostojnim.

Rudi-express je dodatno naveo kako se u očekivanju izdavanja dozvola za kooperaciju naposljetku povukao iz obavljanja javnog linijskog prijevoza putnika na dan 10. listopada 2011. zbog pojave paralelnog oblika prijevoza koji ga je doveo u tešku financijsku situaciju, a pod takvim okolnostima prijevoz je bio nerentabilan i neodrživ.

Jambrošić tours je dodatno naveo kako se povukao iz obavljanja prijevoza na linijama Presečki grupe na dan 10. listopada 2011. zbog teškog financijskog stanja i pojave posebnog linijskog prijevoza učenika srednjih škola, kad je izgubljeno preko 50 posto putnika.

8. Zabranjeni sporazum

Na temelju provedenog postupka i prikupljenih podataka tijekom postupka te analize svih pravnih i ekonomskih činjenica i okolnosti relevantnih za ovaj postupak, Agencija je nesporno utvrdila da su Presečki grupa, Rudi-express, Jambrošić tours i Autobusni prijevoznik „Turist“ sklapanjem Sporazuma o poslovnoj suradnji od 1. veljače 2011. i Ugovora o zajedničkom obavljanju županijskog linijskog prijevoza putnika na području Međimurske županije od 1. ožujka 2011., sklopili zabranjeni sporazum čime su narušili tržišno natjecanje izravnim utvrđivanjem cijena, ograničavanjem proizvodnje, ograničavanjem tržišta i podjelom tržišta, u smislu članka 8. stavka 1. točaka 1., 2. i 3. ZZTN.

Naime, člankom 8. stavkom 1. ZZTN zabranjeni su svi sporazumi između dva ili više neovisnih poduzetnika, odluke udruženja poduzetnika i usklađeno djelovanje, koje kao cilj ili posljedicu imaju narušavanje tržišnog natjecanja na mjerodavnom tržištu, a osobito oni kojima se:

1. izravno ili neizravno utvrđuju kupovne ili prodajne cijene, odnosno drugi trgovinski uvjeti,
2. ograničava ili nadzire proizvodnja, tržište, tehnološki razvoj ili ulaganje,
3. dijele tržišta ili izvori nabave,
4. primjenjuju nejednaki uvjeti na istovrsne poslove s različitim poduzetnicima, čime ih se dovodi u nepovoljniji položaj u odnosu na konkurenciju,
5. uvjetuje sklapanje ugovora prihvaćanjem od drugih ugovornih strana dodatnih obveza, koje po svojoj prirodi ili običajima u trgovini nisu u vezi s predmetom tih ugovora. izravno ili neizravno utvrđuju kupovne ili prodajne cijene, odnosno drugi trgovinski uvjeti.

Sporazumima u smislu članka 8. stavka 1. ZZTN smatraju se osobito ugovori, pojedine odredbe ugovora, usmeni ili pisani dogovori među poduzetnicima te usklađena praksa koja je posljedica takvih dogovora, odluke poduzetnika ili udruženja poduzetnika, opći uvjeti poslovanja i drugi akti poduzetnika koji jesu ili mogu biti sastavni dio ugovora i slično, neovisno o tome jesu li takvi sporazumi sklopljeni između poduzetnika koji djeluju na istoj razini proizvodnje, odnosno distribucije (horizontalni sporazumi) ili između poduzetnika koji ne djeluju na istoj razini proizvodnje, odnosno distribucije (vertikalni sporazumi).

Prema definiciji iz članka 2. točke g) Uredbe o kriterijima za izricanje upravno-kaznenih mjera („Narodne novine“, broj: 129/10) karteli su u pravilu tajni horizontalni sporazumi između dva ili više neovisnih poduzetnika ili odluke udruženja poduzetnika ili usklađeno djelovanje poduzetnika koji svi djeluju na istoj razini proizvodnje odnosno distribucije, a imaju za cilj narušavanje tržišnog natjecanja između konkurenata, putem međusobnog utvrđivanja kupovnih ili prodajnih cijena, podjele tržišta i kupaca, ograničavanjem proizvodnje i/ili prodaje i tehnološkog razvoja, dogovorom o sudjelovanju u postupcima javne nabave i slično, a posljedica kartelnih sporazuma je štetan učinak na potrošače u vidu povećanja cijena i smanjivanju izbora robe i/ili usluga.

U konkretnom slučaju prisutni su svi navedeni modaliteti narušavanja tržišnog natjecanja između konkurenata - izravno utvrđivanje cijena, podjela tržišta, ograničavanje proizvodnje i dogovor o sudjelovanju u postupcima javne nabave.

8.1. Izravno utvrđivanje cijena

Člankom 8. Sporazuma o poslovnoj suradnji potpisnici sporazuma obvezali su se tarifnu politiku i cijene prijevoznih usluga u javnom linijskom prijevozu putnika na području Međimurske županije definirati isključivo zajednički te se tih cijena u potpunosti pridržavati.

Člankom 4. stavkom 2. Ugovora o zajedničkom obavljanju prijevoza, potpisnici ugovora obvezali su se u cijelosti primjenjivati zajednički cjenik donesen za područje Međimurske županije 1. siječnja 2011.

Navedene odredbe suprotne su članku 8. stavku 1. točki 1. ZZTN, koji zabranjuje svako utvrđivanje prodajnih cijena, odnosno drugih trgovinskih uvjeta između konkurenata.

U ovom se dijelu Presečki grupa pozvala na okolnost kako su sve dozvole glasile na toga poduzetnika, pa se utvrđivanje cijena navedenih u sporazumu odnosi isključivo na formiranje cijena tarifne tablice u skladu s odredbama ZPCP-a, jer se radi o jednom tarifnom sustavu. Stoga bi, prema njegovom mišljenju, nelogično i nedopustivo bilo da nositelj dozvola za obavljanje javnog linijskog prijevoza ima više tarifnih tablica, pa slijedom toga ne postoji namjera za utvrđivanjem cijena u smislu kvalifikacije zabranjenih sporazuma.

U odnosu na predmetne navode Presečki grupe, valja istaknuti kako je točno da u slučaju zajedničkog prijevoza poduzetnici koji obavljaju prijevoz zajednički u pravilu imaju istu cijenu

vozne karte. Međutim, navedenu je odredbu potrebno staviti u širi kontekst te uzeti u obzir činjenicu da u konkretnom slučaju nije bila riječ o zajedničkom obavljanju prijevoza, već o pukoj podjeli linija te da se pritom navedeni prijevoz nije ugovarao za nekoliko linija na kojima postoji potreba takvog prijevoza, već za 106 linija koje pokrivaju gotovo cjelokupno područje Međimurske županije. To upućuje na zaključak kako je težište navedene odredbe bilo na potpunom ukidanju tržišnog natjecanja između potpisnika sporazuma u pogledu cijene po kojoj će se obavljati javni linijski prijevoz putnika na području Međimurske županije.

Pritom, navod Presečki grupe kako je bila riječ o jednom tarifnom sustavu nije točan, budući da Međimurska županija nije odobrila zahtjev Presečki grupe, Rudi-expressa i Jambrošić toursa za izdavanje dozvole za zajedničko obavljanje prijevoza.

Pored toga, članak 8. Sporazuma o poslovnoj suradnji nedvojbeno se odnosi i na cijene koje prelaze okvir predmetne suradnje na 106 linija Presečki grupe, budući da se tim člankom dogovara tarifna politika i cijene prijevoznih usluga u javnom linijskom prijevozu putnika na cjelokupnom području Međimurske županije.

8.2. Podjela tržišta

Člankom 6. stavkom 1. Ugovora o zajedničkom obavljanju prijevoza, potpisnici ugovora definirali su udjele u obavljanju javnog linijskog prijevoza putnika na području Međimurske županije sukladno dozvolama čiji je nositelj na dan potpisivanja predmetnog ugovora Presečki grupa. Udjeli u obavljanju javnog linijskog prijevoza podijeljeni su tako da 65 posto prijevoza obavlja Presečki grupa, 25 posto Rudi-express, a 10 posto Jambrošić tours. Istovremeno, stavkom 3. istog članka Presečki grupa, Rudi-express i Jambrošić tours obvezali su se trajno obustaviti prijevoz na onim linijama i u onim vremenima kada prometuje Autobusni prijevoznik „Turist“, koji će, sukladno stavku 2. istog članka, prijevoz nastaviti obavljati i dalje samostalno, u svoje ime i za svoj račun.

Navedene odredbe jasno ukazuju da je prava svrha članka 6. Ugovora bila podijeliti tržište javnog linijskog prijevoza putnika na području Međimurske županije, pri čemu su Presečki grupa, Rudi-express i Jambrošić tours podijelili linije Presečki grupe u točno određenim omjerima, dok su se sva trojica poduzetnika istovremeno obvezali povući s linija na kojima prometuje Autobusni prijevoznik „Turist“.

Takvo je postupanje protivno odredbi članka 8. stavka 1. točke 3. ZZTN-a, kojom se zabranjuje podjela tržišta. Naime, krajnji je učinak navedenih odredbi bio potpuno uklanjanje međusobnog natjecanja između četvorice navedenih poduzetnika, koji su svaki za sebe rezervirali dio tržišta na kojem su se u potpunosti osigurali od tržišnih napada supotpisnika ugovora.

Iako Presečki grupa, Rudi-express i Jambrošić tours u svojim podnescima tvrde da na taj način nije došlo do ograničavanja tržišnog natjecanja, budući da je bila riječ o podjeli linija Presečki grupe koje je ona dobila na temelju javnog poziva Međimurske županije, a čiji je nositelj prethodno bio Autobusni prijevoz tours d.o.o. u stečaju, navedeni je zaključak samo na prvi pogled točan. Naime, na navedenim linijama za korisnike prijevoza uistinu nije došlo do promjene, budući da su navedeni poduzetnici obavljali dio prijevoza umjesto Presečki grupe. Međutim utvrđivanjem međusobnih omjera raspodjele linija navedeni su se poduzetnici međusobno osigurali da, budu li se pridržavali navedenih odredbi, međusobno neće stvarati nikakav konkurentski pritisak.

Naime, u slučaju da opisani ugovor nije sklopljen, Presečki grupa bi bila u opasnosti da Rudi-express, Jambrošić tours i/ili Autobusni prijevoznik „Turist“, u slučaju postojanja ekonomskog interesa, pribave dozvolu za neku od linija na kojima Presečki grupa obavlja prijevoz te se upuste u tržišno natjecanje koja bi rezultiralo povoljnijim uvjetima za korisnike usluge

prijevoza, primjerice nuđenjem nižih cijena ili poboljšanjem kvalitete usluge. Takvu je mogućnost izričito spomenula i Presečki grupa u svom podnesku od 4. rujna 2012., navodeći (citat): „*Ostali prijevoznici protiv kojih je podnesena predmetna inicijativa i nakon provedenog postupka imali su i imaju mogućnost podnijeti nadležnim tijelima zahtjeve za nove dozvole za iste linije, što očito ili nikom nije bio interes ili prema našem mišljenju nisu poznavali zakonsku proceduru.*“

Međutim, suprotno navedenom, potpisnici Ugovora o zajedničkom obavljanju prijevoza dogovorili su se o podjeli tržišta i zamrznuli tržišne pozicije, čime su uklonili svaki oblik međusobne konkurencije i osigurali se od neizvjesnosti tržišnog natjecanja.

8.3. Ograničavanje proizvodnje

Člankom 9. Sporazuma o poslovnoj suradnji potpisnici sporazuma obvezali su se obavljati usklađivanje i registraciju novih autobusnih linija na području Međimurske županije, kao i izmjenu postojećih vozničkih redova, isključivo kao zajednica, a nikako ne samostalno.

Člankom 15. stavkom 3. Ugovora o zajedničkom obavljanju prijevoza, njegovi su se potpisnici obvezali kontinuirano analizirati prijevoznu potražnju u javnom linijskom prijevozu putnika na području Međimurske županije te isključivo zajednički i dogovorno usklađivati prijevoznu ponudu s prijevoznom potražnjom.

Na navedeni način Presečki grupa, Rudi-express, Jambrošić tours i Autobusni prijevoznik „Turist“ postupili su suprotno članku 8. stavku 1. točki 2. ZZTN-a, koji zabranjuje svako ograničavanje ili nadziranje proizvodnje, tržišta, tehnološkog razvoja ili ulaganja.

8.4. Dogovor o sudjelovanju u postupcima javne nabave

Člankom 6. Sporazuma o poslovnoj suradnji potpisnici sporazuma obvezali su se u svim budućim natječajima za obavljanje usluge posebnog linijskog prijevoza učenika osnovnih škola sudjelovati isključivo kao zajednica ponuditelja, čime su postupili suprotno članku 8. stavku 1. točki 2. ZZTN-a, budući da su uklonili bilo kakav oblik međusobne konkurencije u pogledu prijevoza učenika osnovnih škola i na taj način ograničili tržište posebnog linijskog prijevoza učenika osnovnih škola u Međimurskoj županiji.

U ovom dijelu važno je naglasiti kako je prema propisima o javnoj nabavi ugovaranje zajednice ponuditelja dopušteno, međutim u ovom slučaju nije riječ o ugovaranju konkretne zajednice ponuditelja za pojedini natječaj, već je riječ o ugovoru kojim se *pro futuro* ugovara sklapanje takve zajednice za svaki natječaj kojima će se odabirati prijevoznici za obavljanje posebnog linijskog prijevoza učenika osnovnih škola, bez obzira na naručitelja i bez obzira na uvjete pojedinog natječaja.

Takav izričaj jasno ukazuje na pravu svrhu sklapanja predmetnog sporazuma, a to je uklanjanje svakog oblika tržišnog natjecanja između potpisnika sporazuma u pogledu posebnog linijskog prijevoza učenika osnovnih škola na području Međimurske županije.

8.5. Ugovor o zajedničkom obavljanju prijevoza iz Zakona o prijevozu u cestovnom prometu

Budući da je zajedničko obavljanje prijevoza regulirano odredbama ZPCP-a, Agencija je izvršila uvid i u odredbe tog zakona te utvrdila kako se člankom 40. propisuju uvjeti za zajedničko obavljanje prijevoza dva ili više prijevoznika. Ugovor o zajedničkom obavljanju prijevoza spominje se samo u stavku 2. tog članka, u kojem se navodi kako se na taj ugovor primjenjuju odredbe o ortakluku prema posebnom propisu.

Slijedom navedenog, utvrđeno je kako odredbe posebnog zakona ne daju nikakve posebne ovlasti poduzetnicima koje bi potencijalno mogle derogirati pravila o zaštiti tržišnog natjecanja.

Također, iako se u odredbama ZPCP-a ne spominju detaljno sastojci koje bi ugovor o zajedničkom obavljanju prijevoza trebao sadržavati, Agencija je utvrdila da u konkretnom slučaju Sporazum o poslovnoj suradnji i Ugovor o zajedničkom obavljanju prijevoza sadrže odredbe koje nesporno ne ispunjavaju svrhu sklapanja ugovora o zajedničkom obavljanju prijevoza.

Prvenstveno se to odnosi na činjenicu da u konkretnom slučaju uopće nije bila riječ o zajedničkom obavljanju prijevoza jer Presečki grupa, Rudi-express, Jambrošić tours i Autobusni prijevoznik „Turst“ nisu zajednički obavljali prijevoz niti na jednoj liniji, već su pojedinačno obavljali prijevoz na pojedinim linijama Presečke grupe. Pritom su se te linije, koje pokrivaju gotovo cjelokupno područje Međimurske županije, dijelile prema matematičkom kriteriju, ne uzimajući uopće u obzir potrebu obavljanja takvog prijevoza na određenoj liniji i korist za potrošače koji bi oni od takvog prijevoza mogli imati. Na taj su se način navedeni poduzetnici međusobno osigurali od uzajamnog tržišnog natjecanja, koje bi se na pojedinim linijama moglo očekivati u nedostatku sklopljenih sporazuma.

Nadalje, vrlo je važna okolnost da Rudi-express i Jambrošić tours u zajedničko obavljanje prijevoza nisu unijeli niti jednu vlastitu liniju, već je isključivo bila riječ o raspodjeli linija koje je Presečki grupa dobila na javnom pozivu. Na taj se način potrošačima nije pružila dodatna pogodnost koja bi se, primjerice, očitovala u povećanju broja polazaka i odlazaka na određenoj liniji, već se zadržalo postojeće stanje te su se dodatno fiksirale cijene karata na gotovo cjelokupnom području Međimurske županije.

Također, uloga poduzetnika Autobusni prijevoznik „Turst“ nije bila usmjerena ni na kakvo aktivno zajedničko postupanje koje bi se očekivalo od ugovora o zajedničkom obavljanju prijevoza, već je u potpunosti bila pasivna i svodila se na to da su se drugi potpisnici obvezali povući sa svih linija na kojima posluje taj poduzetnik, čime se ne samo zamrznu, već i smanjila postojeća razina tržišnog natjecanja.

Zaključno, Agencija smatra kako bilo kakvo utvrđivanje modaliteta budućeg ponašanja između konkurenata koje se odnosi na zajedničko javljanje na javna nadmetanja, registraciju novih linija, usklađivanje postojećih linija i zajedničko „usklađivanje prijevozne ponude s prijevoznom potražnjom“ nikako nema veze sa zajedničkim obavljanjem prijevoza iz ZPCP-a, već je riječ o najtežem obliku povrede pravila o zaštiti tržišnog natjecanja.

8.6. Ostali navodi stranaka

Presečki grupa u svojim se podnescima i očitovanjima opetovano poziva na okolnost da je Međimurska županija čitavo vrijeme inzistirala da poduzetnici podijele tržište, pozivajući se na dokumentaciju u postupku okončanom zaključkom Agencije od 19. siječnja 2012., klasa UP/I 030-02/11-01/050, urbroj 580-05/84-2012-015.

Uvidom u spis navedenog predmet utvrđeno je da se taj predmet odnosi na druge činjenične okolnosti, koje se odnose na naknadno razdoblje od rujna i listopada 2011., a ne na okolnosti zbog kojih se vodi ovaj postupak, iz mjeseca veljače i ožujka 2011. Stoga nema nikakve mogućnosti da bi okolnosti iz predmeta koji se odnosi na kasnije razdoblje mogle ikako utjecati na pravilno rješavanje ovog predmeta. Iz tih je razloga Agencija odbila prijedlog Presečke grupe da se na usmenoj raspravi u svojstvu svjedoka saslušaju dvoje njenih zaposlenika koji su vodili pregovore s Međimurskom županijom u mjesecu rujnu 2011. i župan Međimurske županije.

Presečki grupa također se poziva na okolnost da nisu predviđene nikakve sankcije za ostale prijevoznike u slučaju raskida Sporazuma o poslovnoj suradnji i Ugovora o zajedničkom obavljanju prijevoza. Takve okolnosti, međutim, nikako ne isključuju odgovornost za sklapanje zabranjenog sporazuma, budući da članak 8. ZZTN-a povredom pravila o tržišnom natjecanju smatra već i samo sklapanje sporazuma.

Navode Presečki grupe kako se prijevoz nije obavljao na temelju predmetnog sporazuma i ugovora, već na temelju dobivenih dozvola i ugovora o podvozarstvu sklopljenih s poduzetnicima Rudi-express i Jambrošić tours, Agencija nije uvažila budući da su ugovori o podvozarstvu bili sklopljeni 30. prosinca 2010. i, sukladno odredbama ZPCP-a, imali ograničeno vrijeme trajanja od tri mjeseca. Osim toga, Presečki grupa je na usmenoj raspravi izrijekom potvrdila kako su Rudi-express i Jambrošić tours i nakon isteka ugovora o podvozarstvu i dalje obavljali prijevoz na linijama Presečki grupe.

Navode Rudi-expressa i Jambrošić tursa kako su bili prisiljeni sklopiti predmetne sporazume jer nisu imali dozvole za obavljanje javnog linijskog prijevoza putnika, bez kojih se takav prijevoz ne smije obavljati, pa su stoga ostali bez pristupa tržištu, Agencija nije uvažila. Ovo iz razloga što su ti poduzetnici mogli u svakom trenutku zatražiti dozvole sukladno članku 26. ZPCP-a, a u identičnoj situaciji su se nalazili i prije provođenja javnog poziva budući da nisu obavljali prijevoz na linijama koje su bile predmetom javnog poziva.

9. Postupak utvrđivanja postojanja uvjeta za izricanje upravno-kaznene mjere

Temeljem članka 52. stavka 2. ZZTN-a Agencija je uz Obavijest o utvrđenom činjeničnom stanju strankama dostavila i poziv na glavnu raspravu na kojoj će se stranci dati mogućnost za davanje obrane, odnosno izvoditi dokazi radi utvrđivanja postojanja uvjeta za izricanje upravno kaznene mjere, te utvrđivanja olakotnih i otegotnih okolnosti kao kriterija za određivanje visine upravno-kaznene mjere propisane odredbama ZZTN-a.

Također, stranke su pozvane da temeljem članka 52. stavka 4. točaka 6. i 7. u roku od 15 dana od dana primitka Obavijesti o utvrđenom činjeničnom stanju, Agenciji dostave pisanu obranu i predlože dodatne svjedoče i dokaze.

Agencija je 30. studenog 2012. zaprimila pisanu obranu Presečki Grupe u kojoj se u bitnome navodi sljedeće:

- Predmetni Sporazum i Ugovor stranke nikad nisu primjenjivale zbog toga što Međimurska županija nikad nije odobrila zajednički prijevoz po njima, te se prijevoz obavljao na temelju dobivenih dozvola i ugovora o podvozarstvu sklopljenim s poduzetnicima Rudi-express i Jambrošić tours. Rudi-express i Jambrošić tours obavljali su javni linijski prijevoz putnika iz dozvola koje su izdane Presečki grupi temeljem ugovora o podvozarstvu, što je legalan oblik prijevoza propisan člankom 42. ZPCP-a. Nakon isteka ugovora o podvozarstvu su i dalje obavljali prijevoz na njenim linijama, a ta činjenica ne pretpostavlja da se prijevoz na ovim linijama nastavio obavljati temeljem Sporazuma i Ugovora. Protupravni nastavak obavljanja prijevoza na istim linijama zbog isteka ugovora o podvozarstvu, stvar je prekršajnog sankcioniranja prema članku 99. stavak 1. točka 2. ZPCP-a i ne može biti zakonska pretpostavka za upravno-kazneno sankcioniranje po ZZTN-a.

- Stranke su pristupile sklapanju Sporazuma i Ugovora radi nastojanja Međimurske županije da se svi poduzetnici mjerodavnog tržišta uključe u obavljanje prijevoza po dozvolama i ugovorima sklopljenim sa osnovnim školama kojeg su nositelji bili poduzetnici Presečki grupa i Željko Jakopić. Nositelj 106 dozvola bila je Presečki grupa koja je na inzistiranje Međimurske županije bila voljna prepustiti dio prijevoza iz tih dozvola poduzetnicima s mjerodavnog tržišta u zemljopisnom smislu. Dokaz konstantnog pritiska i nastojanja

Međimurske županije za uključanjem lokalnih prijevoznika u obavljanje prijevoza po dozvolama izdanim drugim poduzetnicima, reflektirao se u konačnici uspostavljanjem posebnog linijskog prijevoza učenika srednjih škola koji su se do tada prevozili javnim linijskim prijevozom i koji su predstavljali preko 85 posto korisnika javnog linijskog prijevoza na mjerodavnom tržištu. Ovaj vid prijevoza pri tom je dopušten prijevoznicima koji nisu uspjeli ishoditi dozvole za javni linijski prijevoz, niti su ispunjavali uvjete za prijevoz djece osnovnih škola.

- Prijevoznici s područja mjerodavnog tržišta temeljem privremenog rješenja Međimurske županije, okupljeni pod ortaklukom „M-Grupe“ trenutno obavljaju javni linijski prijevoz bez dozvola i to na linijama na kojima je prijevoz obavljala Presečki grupa temeljem dozvola. Poduzetnici bez dozvola ne mogu biti stvarna konkurencija na mjerodavnom tržištu javnog linijskog prijevoza putnika, jer prema članku 24. ZPCP-a, prijevoznik koji obavlja javni linijski prijevoz putnika na određenoj liniji mora imati dozvolu za tu liniju. Iz ovog nesporno proizlazi da nisu niti potencijalna konkurencija.

- Aneksi predmetnog Ugovora nikad nisu sklopljeni, a bez njih se nije mogla postići svrha, niti se moglo pristupiti realizaciji sklopljenih Sporazuma i Ugovora, posebice ne bez aneksa predviđenog u članku 6. stavak 4. Ugovora, kojim bi tri potpisnika spornih Sporazuma i Ugovora definirali linije i vremena poduzetnika Željka Jakopića na kojima bi onda trajno obustavili prijevoz.

- Povreda odredbi ZZTN-a koju je utvrdila Agencija u ovom postupku treba se tretirati kao posljedica nehaja potpisnika Sporazuma i Ugovora, a što je vidljivo iz članka 3. stavak 1. Sporazuma u kojem se ugovaratelji obvezuju obavljati javni linijski prijevoz putnika sukladno odredbama članka 40. ZPCP-a, iz čega je vidljiva namjera ugovaratelja, obavljanje zajedničkog prijevoza sukladno odredbama o ortakluku prema posebnom propisu. Predmetni Ugovor je priložen uz zahtjev za izdavanje dozvola, čime je eliminirana tajnost kao osnovno polazište kartela, a nehaju ugovaratelja može se pripisati nespretnost kod formuliranja odredbi koje Agencija tretira inkriminirajućim.

- U odnosu na odredbe članka 9. Sporazuma i članka 15. stavak 3. Ugovora, te odredbe članka 6. Sporazuma kojim se prema utvrđenju Agencije predstavljaju ograničenje proizvodnje i postojanje dogovora o sudjelovanju u postupcima javne nabave Presečki grupa navodi kako se podnošenjem Ugovora nastojalo udovoljiti proceduralnoj odredbi iz članka 26. stavak 1. ZPCP-a u svezi podnošenja zahtjeva za izdavanjem zajedničkih dozvola.

- Sporazum i Ugovor u svojoj samoj suštini nemaju mogućnost ograničavanja tržišnog natjecanja po cilju, a ciljeve koji se tim sporazumima namjeravaju ostvariti valja sagledati iz ekonomskog i pravnog konteksta u kojem je Ugovor trebao egzistirati, pri čemu u obzir treba uzeti da nije postojala vjerojatnost da bi navedeni akti imali protutržišne učinke. Navedenim aktima nije isključen niti jedan od (ne)konkurenata na mjerodavnom tržištu, a suprotno tome, Presečki grupa više ne djeluje na tom tržištu jer joj je Međimurska županija utvrdila prestanak važenja dozvola.

- Svrha sklapanja Sporazuma i Ugovora bila je nastojanje da se omogući sudjelovanje ostalih prijevoznika mjerodavnog tržišta radi unapređenja i promicanja gospodarskog razvoja mjerodavnog tržišta u dogovoru s Međimurskom županijom koja je inzistirala na takvoj opciji, a što predstavlja pozitivne učinke.

- Suradnja poduzetnika Presečki grupe s Agencijom u smislu članka 64. ZZTN-a bila je u skladu s načinom i u opsegu koji prelazi obveze ovog poduzetnika, jer je Presečki grupa prva skrenula pozornost na činjenice, praksu i okolnosti na mjerodavnim tržištima podnošenjem inicijative radi utvrđivanja sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišnog natjecanja od strane Međimurske županije, Općina na području Međimurske županije te

Zajednice prijevoznika Međimurske županije, koja je odbačena zaključkom Agencije 19. siječnja 2012.

- Iz neposrednih usmenih izjava direktora Rudi expressa i vlasnika Jakopić toursa na glavnoj raspravi 23. listopada 2012. potvrđene su neistinite tvrdnje iz podneska od 29. kolovoza 2012. Iz izjava g. Varge i g. Jambrošića niti gramatički niti sadržajno ne proizlazi da bi poduzetnik Presečki grupa bio inicijator Sporazuma i Ugovora, dok g. Jakopić iskazuje da se radilo o njegovoj vlastitoj odluci. Pri tome u obzir treba uzeti činjenicu kako su podnesci Rudi-expressa i Jakopić toursa od 29. kolovoza 2012. (na kojima je naznačen datum 23. kolovoza 2012. godine) nominalno i sadržajno potpuno identični, a što dovodi u pitanje vjerodostojnost navoda sadržanih u tim dopisima.

Agencija je 3. i 6. prosinca 2012. zaprimila pisane obrane Jambrošić toursa i Rudi-expressa koje su sadržajno identične, a u kojima se u bitnome navodi sljedeće:

- Rudi-express i Jambrošić tours bili su primorani sklopiti Sporazum i Ugovor jer bi u suprotnom bili dovedeni do propasti zbog gubitka pristupa tržištu. Naime, prije provođenja predmetnog javnog natječaja Rudi-express i Jambrošić tours su obavljali privremeni prijevoz putnika na pojedinim linijama koje su bile predmet javnog natječaja temeljem Odluke o uspostavi privremenog sustava javnog linijskog prijevoza na području Međimurske županije, i to u razdoblju od 19. lipnja do 31. prosinca 2010. Isto tako, Rudi-express i Jambrošić tours nisu mogli u svako doba podnijeti zahtjeve za izdavanje novih dozvola, jer se prema Pravilniku o dozvolama za obavljanje javnog linijskog prijevoza putnika, zahtjev za usklađivanje novih voznih redova, a ne i za izdavanje dozvola, može podnijeti Hrvatskoj gospodarskoj komori samo u razdoblju od 1. do 30. studenog tekuće godine i to tek za slijedeću prometnu godinu. Sljedeća prometna godina prema članku 14. toga Pravilnika započinje 1. lipnja, pa bi takav prijevoz bilo moguće obavljati tek od 1. lipnja 2011. godine, do kad bi zbog nedostatka tržišta i Rudi-express i Jambrošić već propali. S obzirom da su Rudi-express i Jambrošić tours protiv odluke o odabiru najpovoljnijeg prijevoznika u predmetnom javnom natječaju podnijeli žalbu, a potom i upravnu tužbu, vjerujući u uspjeh žalbe i upravne tužbe, ti poduzetnici zbog toga nisu u 2010. godini davali zahtjeve za usklađivanje novih voznih redova.

- Rudi-express i Jambrošić nisu mogli sudjelovati u podjeli tržišta jer nisu imali niti jedne dozvole za javni linijski prijevoz putnika, budući da su sve dozvole pripadale Presečki grupi i Jakopiću. Uključivanje Rudi-expressa i Jambrošića u javni linijski prijevoz po dozvolama Presečki grupe isključivo je posljedica nedostatka prijevoznih kapaciteta Presečki grupe na području Međimurske županije.

- Navodi Agencije kako su se stranke sklapanjem Sporazuma i Ugovora oslobodile konkurentskog pritiska, nisu točni u odnosu na Rudi-express i Jambrošića, budući da navedeni poduzetnici nisu nakon 31. prosinca 2010. imali pravo obavljati javni prijevoz putnika koji su do tada obavljali. Rok za usklađivanje novih voznih redova u 2010. godini je prošao, a nove vozne redove nisu podnosili, te zbog opstanka tih poduzetnika nisu si mogli dopustiti da ostanu bez posla i čekaju usklađivanje voznih redova u 2011. godini i izdavanje novih dozvola s početkom važenja od 1. lipnja 2012. godine.

- Narušavanje tržišnog natjecanja sklapanjem spornih Sporazuma i Ugovora počinjeno je iz krajnje nužde jer da Rudi-express i Jambrošić nisu sklopili navedeni sporazum ostali bi bez posla i doveli u pitanje svoju ekonomsku održivost i gubitak vrijednosti svoje imovine, ali i opstanak svojih obitelji i svojih zaposlenika, budući da se radi o malim obiteljskim poduzetnicima. Narušavanje tržišnog natjecanja od strane Rudi-expressa i Jambrošića nije imalo značajan učinak jer je sve ovisilo o raspodjeli prijevoza od strane Presečki grupe a zbog prijetnje lakog otkazivanja i gubitka posla Rudi-express i Jambrošić nisu imali nikakav utjecaj u odlučivanju.

- Ograničavanje proizvodnje u smislu budućeg zajedničkog usklađivanja voznih redova ili zajedničkog nastupa u postupcima javne nabave nije provedeno, a cijene prijevoza je utvrđivala Presečki grupa vlastitim cjenikom.

- Rudi-express i Jambrošić surađivali su sa Agencijom u ovom predmetu u opsegu koji prelazi obvezu iz članka 41. ZZTN-a te su dostavom dokumentacije omogućili utvrđivanje relevantnih okolnosti u ovom postupku i omogućavanje završetka postupka. Stoga ispunjavaju uvjete za umanjene iznosa upravno-kaznene mjere sukladno članku 65. ZZTN-a i članku 13. Uredbe o kriterijima za izricanje upravno-kaznene mjere. Također postoje i dodatni uvjeti za dodatno smanjenje upravno-kaznene mjere budući da su ispunjeni uvjeti iz članka 12. Uredbe, budući da Rudi-express i Jambrošić trenutno imaju dozvole za obavljanje svoje djelatnosti privremeno do 1. veljače 2013., pa je njihova ekonomska održivost nakon toga dovedena u pitanje jer neće imati posla, što dodatno opterećuju notorne činjenice stalnog rasta cijena goriva i slabe i često neprovedive naplate potraživanja.

9.1. Glavna rasprava

Kako bi se strankama dala mogućnost za davanje obrane, te u svrhu izvođenja dokaza radi utvrđivanja postojanja uvjeta za izricanje upravno kaznene mjere, te utvrđivanja olakotnih i otegotnih okolnosti kao kriterija za određivanje visine upravno-kaznene mjere propisane odredbama ZZTN-a, Agencija je 7. i 19. prosinca 2012. održala glavne rasprave na kojima su saslušane stranke te, na prijedlog Presečki grupe, svjedoci I. P. i M. P.

Predstavnik Presečki grupe je naveo kako su Ugovor i Sporazum sklopljeni na inzistiranje župana Međimurske županije, na sastancima na kojima su sudjelovali i Antun Presečki te S. Š. kao predstavnici Presečki grupe, dožupan Međimurske županije te direktor Rudi-expressa, jednom Boris Jambrošić i Željko Jakopić. Navedeni sastanci su održani u više navrata u okvirnom vremenskom razdoblju od dobivanja dozvola Presečki grupe za obavljanje prijevoza na mjerodavnom tržištu. Sastanci su održani u uredu župana. Međimurska županija je inzistirala na uključivanju lokalnih prijevoznika u obavljanje prijevoza na mjerodavnom tržištu, najviše na javno linijskom prijevozu. Pri tome je predstavnik Presečki grupe pojasnio kako Presečki grupa nije bila prisiljena sklopiti navedene akte. Naime, u konkretnom slučaju nije bila riječ o „prisili“ u strogom smislu riječi kako su to naveli u svojoj pisanoj obrani, već je bila riječ o inzistiranju Međimurske županije, te dobroj volji Presečki grupe radi „mira“ na mjerodavnom tržištu i prokompetitivnih učinaka koji su proizveli sklopljeni Ugovor i Sporazum.

Nadalje, predstavnik Presečki grupe je naveo kako nisu kontaktirali druge poduzetnike u svezi sklapanja Ugovora i Sporazuma, već su ti poduzetnici kontaktirali Presečki grupu, a sve stranke su zajednički utvrdile sadržaj navedenih akata.

Predstavnik Rudi-expressa je naveo kako su zbog investicija u privremeno obavljanje linijskog prijevoza na području Međimurske županije u vremenskom razdoblju od 19. lipnja do 31. prosinca 2010., poduzeli sve kako bi opstali u obavljanju prijevoznike djelatnosti. Rudi-express je, nakon što je 19. lipnja 2010. dobio pravo na privremeno obavljanje javnog linijskog prijevoza na određenom broju linija u Međimurskoj županiji, kupio dodatne autobuse i zaposlio dodatne radnike nadajući se da će pravo prijevoza na navedenim linijama dobiti i na javnom natječaju koji je Međimurska županija nakon toga raspisala, te su autobuse kojima su dotad obavljali prijevoz tzv. slobodnih vožnji izleta angažirali na obavljanju javnog linijskog prijevoza.

Također, predstavnik Rudi-expressa je naveo kako je Presečki grupa predložila sklapanje Sporazuma i Ugovora zbog čega je u svezi sklapanja tih akata krajem prosinca 2010. kontaktirao poduzetnika Rudi-express. Prije uspostave toga kontakta, Rudi-express nije

sudjelovao na sastancima na kojima bi bili predstavnici Međimurske županije, niti je Rudi-express u vezi toga bio kontaktiran od strane Međimurske županije. Naime, Rudi-express je u to vrijeme bio u sporu s Međimurskom županijom, s obzirom da je podnio prigovor na odluku o odabiru ponude Presečki grupe na javnom natječaju za obavljanje javnog linijskog prijevoza putnika za linije s područja Međimurske županije. Sastanci održani u Međimurskoj županiji na kojima su zajednički sudjelovali predstavnici Presečki grupe i Rudi expressa održani su tek u rujnu 2011.

Nadalje, predstavnik Rudi-expressa je naveo kako je tekst Ugovora i Sporazuma sastavila Presečki grupa, a Rudi-express nije utjecao na sadržaj tih akata, već je prihvatio sve prijedloge jer bi u protivnom ostao bez posla. Cijene prijevoza na linijama koje su predmet Ugovora i Sporazuma utvrdila je Presečki grupa. Te su cijene odgovarale cijenama koje AP Tours primjenjivao na predmetnim linijama prije nego je otišao u stečaj.

Predstavnik Rudi-expressa je također naveo kako su stranke dogovore u svezi sklapanja Sporazuma i Ugovora obavljale pretežito usmeno, jer su s obavljanjem prijevoza na linijama za koje dozvole imala Presečki grupa započeli 1. siječnja 2011. temeljem Ugovora o podvozarstvu sklopljenog između Presečki grupe i Rudi-expressa. U međuvremenu su stranke pokušale ishoditi dozvole za zajedničko obavljanje prijevoza. Te dozvole nikad nisu izdane od strane Međimurske županije, a Ugovor i Sporazum se nikad nisu primjenjivali i stupili na snagu.

Boris Jambrošić navodi kako je od strane Presečki grupe bio pozvan na sastanak u svezi sklapanja Sporazuma i Ugovora. Poziv na sastanak mu je prenio direktor Rudi-expressa koji je već od ranije imao poslovne kontakte s Presečki grupom, dok sam g. Jambrošić ranije imao nikakve kontakte sa njima. G. Jambrošić nadalje navodi kako je zbog činjenice da je prijevoz na linijama na mjerodavnom tržištu dobila Presečki grupa tada vladalo veliko nezadovoljstvo među lokalnim prijevoznicima. Tekst Sporazuma i Ugovora sastavila je Presečki grupa koja je odredila i sadržaj tih akata. G. Jambrošić navodi kako zbog činjenice da mu netko nudi nešto što do tada nije imao nije bio u poziciji pregovarati o sadržaju navedenih akata. Naime, Presečki grupa je g. Jambrošiću ponudila prijevoz na određenim linijama koje su pripadale Presečki grupi, pa bi g. Jambrošić prihvatio bilo kakvu ponudu od strane Presečki grupe, a sve kako bi mogao i dalje obavljati djelatnost prijevoza na određenim linijama na mjerodavnom tržištu. Stoga g. Jambrošić nije bio u poziciji bilo što uvjetovati Presečki grupi. Cijene prijevoza na linijama koje su predmet Sporazuma i Ugovora je utvrdila Presečki grupa kao nositelj dozvole, a te se cijene nisu mijenjale još od vremena kad je prijevoz na tim linijama obavljao AP Tours.

Nadalje, g. Jambrošić je naveo da su u prosincu 2010. u prostorima Međimurske županije u više navrata održani sastanci na kojima su sudjelovali župan, dožupan i pročelnica upravnog odjela Međimurske županije nadležnog za poslove prometa. Tim su sastancima bili nazočni i lokalni prijevoznici, među kojima je bio i direktor Rudi-expressa, nezadovoljni činjenicom da je prijevoz dodijeljen Presečki grupi. Na tim su sastancima predstavnici Županije prijevoznicima sugerirali da se pokušaju dogovoriti s Presečki grupom. Predstavnici Presečki grupe nisu sudjelovali na tim sastancima.

Željko Jakopić je naveo kako su dozvole za obavljanje linijskog prijevoza na mjerodavnom tržištu imali on i Presečki grupa, te da je jedino to važno u ovom postupku. G. Jakopić je također naveo da su lokalni prijevoznici radili pritisak na župana Međimurske županije da nagovori Presečki grupu da i tim prijevoznicima ustupi dio linija. G. Jakopić potpisivanjem Sporazuma i Ugovora nije ništa dobio niti izgubio, a navedene akte je potpisao radi (citati) „*socijalnog mira*“. Cijene na linijama na kojima je Jakopić obavljao prijevoz utvrđivao je samostalno, a ne zna tko je utvrđivao cijene za ostale linije koje su predmet Sporazuma i Ugovora. Isto tako, g. Jakopić je naveo kako ne zna tko je predložio sklapanje Sporazuma i Ugovora niti tko je odredio sadržaj tih akata.

Svjedok I. P., u bitnome je naveo kako u vrijeme raspisivanja predmetnog javnog natječaja nije bilo održavanja sastanaka u prostorijama Međimurske županije na kojima su sudjelovale stranke iz ovog postupka. Prije i nakon okončanja navedenog javnog natječaja održavani su sastanci isključivo u prostorijama Međimurske županije. Na tim sastancima su sudjelovali i Presečki grupa, Rudi-express, Boris Jambrošić i Željko Jakopić, u sastavu koji je ovisio od sastanka do sastanaka. Bilo je i sastanaka na kojima su sudjelovali i drugi prijevoznici s područja Međimurske županije, a na kojima nije bilo Presečki grupe. Na tim je sastancima sudjelovao i predstavnik malih prijevoznika u Obrtničkoj komori Čakovec. Svjedok pojašnjava kako u razdoblju od početka studenog 2010. do kraja siječnja 2011., u prostorijama Županije nisu održavani sastanci s prijevoznicima jer je tada trajao žalbeni postupak u gore navedenom javnom natječaju. Svrha održavanja tih sastanaka je bilo rješavanje pitanja javnog linijskog prijevoza i prijevoza učenika osnovnih škola koje je Međimurska županija bila dužna osigurati po ZPCP-u. Naime, nakon što je 18. lipnja 2010. AP tours u stečaju koji je do tada obavljao navedeni prijevoz, prestao postojati, Međimurska županija je morala osigurati navedeni prijevoz, što je i učinila uspostavljenjem privremenog obavljanja prijevoza do raspisivanja javnog natječaja. Svjedok navodi kako je prijevoz osnovnih škola bio u režimu posebnog linijskog prijevoza, a taj prijevoz su obavljali lokalni prijevoznici i Presečki grupa, dok je javni linijski prijevoz obavljala Presečki grupa.

S obzirom da je Ugovor dostavljen Međimurskoj županiji 31. ožujka 2011., svjedok pretpostavlja da je prije njegovog sklapanja došlo do kontakta između stranaka. Navodi, međutim, kako do kontakta nije došlo na inicijativu Međimurske županije niti u prostorima Međimurske županije. Svjedok ističe kako strankama nije govorio da se moraju udruživati niti je inzistirao ili sugerirao Presečki grupi sklapanje spornih ugovora. Međutim, navodi da je u prvoj polovici 2011. godini razgovarao s Presečki grupom da ostale stranke u ovom postupku uključi u obavljanje navedenog prijevoza, jer su to bili stalni zahtjevi malih prijevoznika s područja Međimurske županije upućeni svjedoku. Svjedok navodi kako je interes Županije bio samo redovito funkcioniranje javnog linijskog prijevoza i posebnog prijevoza učenika osnovnih škola. Nadalje navodi kako su problemi u funkcioniranju navedenog prijevoza počeli od veljače 2011. pa nadalje, kada su u drugom polugodištu školske godine 2010/2011. pojedine općine na području Međimurske županije u suradnji s udrugom roditelja počele sklapati ugovore o obavljanju posebnog linijskog prijevoza učenika srednjih škola.

Svjedok nadalje navodi kako je 8. listopada 2011. prestalo obavljanje gore navedenog prijevoza Presečki grupe temeljem odluke Međimurske županije od 6. listopada 2011. Presečki grupa je na tu odluku uložila žalbu te je do okončanja žalbenog postupka, točnije do 31. siječnja 2012., Presečki grupa nastavila obavljati taj prijevoz. Nakon toga je uspostavljen režim privremenog prijevoza te su prijevoznicima okupljenim u „M grupu“ izdane dozvole za obavljanje navedenog prijevoza za razdoblje od 1. veljače 2012. do 1. veljače 2013. Tijekom studenog 2012. dolazi do započinjanja redovitog postupka usklađivanja linija koji je još u tijeku, a javni natječaj za obavljanje javnog linijskog prijevoza na području Međimurske županije nije raspisan do trenutka kada svjedok daje ovu izjavu.

Boris Jambrošić je prigovorio iskazu svjedoka u dijelu koji se odnosi na obavljanje javnog linijskog prijevoza u razdoblju od 18. lipnja 2010. do kraja te godine, navodeći kako Presečki grupa u tom razdoblju nije obavljala navedeni prijevoz.

Svjedok M. P., u bitnome je naveo kako nije siguran da se u razdoblju od početka studenog 2010. do kraja siječnja 2011. sastajao s predstavnicima Presečki grupe, odnosno s g. Borisom Jambrošićem, g. Željkom Jakopićem te predstavnicima Rudi-expressa, ali se sjeća da se s predstavnicima Presečki grupe sastajao u prvoj polovici 2010. godine, kada je g. Presečki zajedno s još dva zaposlenika Presečki grupe više puta dolazio na sastanke u prostorijama Međimurske županije. Na tim su sastancima predstavnici Presečki grupe prezentirali svoj poslovni plan da u Međimurskoj županiji osnuju vlastitu tvrtku, preregistriraju

autobuse na čakovečke tablice te zaposle lokalne prijevoznike i djelatnike AP Tours koji je u međuvremenu otišao u stečaj. Na svim sastancima je sudjelovao župan, a sam svjedok je sudjelovao na jednom, možda dva sastanka. Planovi Presečki grupe izneseni na navedenim sastancima nisu održavali detalje u svezi suradnje Presečki grupe i lokalnih prijevoznika već je g. Presečki samo izjavio da će ih kontaktirati u svezi te suradnje. Prema shvaćanju svjedoka plan Presečki grupe bio je poslovno širenje Presečki grupe u svrhu sprječavanja ulaska velikih stranih poduzetnika na tržište autobusnog prijevoza u Republici Hrvatskoj. Svjedok navodi kako je Presečki grupa navedene planove izjavila i na konferenciji za novinare održane u drugoj polovici 2010. godine u prostorima Međimurske županije. Ta je konferencija održana u svrhu informiranja javnosti o obavljanju javnog linijskog prijevoza na prostoru Međimurske županije.

Svjedok je također naveo kako nije inzistirao ili sugerirao Presečki grupi sklapanje ugovora s ostalim strankama u ovom postupku, već da je inicijativa za sklapanje tih ugovora došla od strane Presečki grupe.

Agencija je odbila prijedlog Presečki grupe za pribavljanje očitovanja Upravnog odjela Međimurske županije za poslove prometa o tome da li nakon što je Presečki grupa prestala obavljati predmetni linijski prijevoz, prijevoznici koji sad obavljaju taj prijevoz imaju dozvole u skladu s člankom 29. Zakona o prijevozu u cestovnom prometu te je li raspisan javni natječaj za obavljanje tog prijevoza. Agencija je prijedlog odbila jer navedeni podaci nisu relevantni za utvrđivanje postojanja uvjeta za izricanje upravno-kaznenih mjera niti okolnosti bitnih za utvrđivanje visine upravno-kaznenih mjera, posebice stoga što se ne odnose na razdoblje u kojem je utvrđeno trajanje zabranjenog sporazuma, već na kasnije razdoblje.

9.2. Utvrđivanje visine upravno-kaznene mjere

Sukladno članku 61. točki 1. ZZTN-a, upravno-kaznenom mjerom u iznosu do najviše 10 posto vrijednosti ukupnoga prihoda koji je poduzetnik ostvario u posljednjoj godini za koju postoje zaključena godišnja financijska izvješća, kaznit će se poduzetnik koji sklopi zabranjeni sporazum ili na koji drugi način sudjeluje u sporazumu kojim je narušeno tržišno natjecanje, na način opisan odredbom članka 8. ZZTN-a.

Postupak utvrđivanja uvjeta za izricanje upravno-kaznene mjere zbog povrede odredbi ZZTN-a Agencija vodi sukladno pravilima propisanim člankom 52. ZZTN-a. Cilj upravno-kaznenih mjera, sukladno članku 60. ZZTN-a, osiguravanje je učinkovitog tržišnog natjecanja, kažnjavanje počinitelja povreda ovoga Zakona, otklanjanje štetnih posljedica takvih povreda i odvraćanje drugih poduzetnika od kršenja odredaba ZZTN-a.

Prema članku 64. stavku 2. ZZTN-a, pri izricanju upravno-kaznene mjere Agencija uzima u obzir sve olakotne i otegotne okolnosti kao što su težina povrede, vrijeme trajanja povrede i posljedice te povrede za druge poduzetnike na tržištu i potrošače. Pri tome se primjenjuje dvostupanjska metodologija izračuna upravno-kaznene mjere na način da se utvrđuje osnovni iznos upravno-kaznene mjere za poduzetnika, a zatim se tako utvrđeni iznos smanjuje ili povećava ovisno o utvrđenim olakotnim i/ili otegotnim okolnostima.

Nadalje, člankom 64. stavkom 4. propisane su okolnosti koje Agencija osobito cijeni olakotnima, a stavkom 7. istog članka predviđeno je kako Agencija može dodatno smanjiti iznos upravno-kaznene mjere poduzetniku koji se nalazi u teškoj financijskoj situaciji i koji je povrijedio odredbe ZZTN-a, ako on podnese Agenciji relevantne dokaze da bi izricanje upravno-kaznene mjere u iznosu kako je to propisano ZZTN-om nepovratno ugrozilo njegovu ekonomsku održivost i dovelo do potpunog gubitka vrijednosti njegove imovine. U takvom slučaju, sukladno stavku 8. istog članka, kao i u drugim slučajevima u kojima je utvrđeno da narušavanje tržišnog natjecanja nije bilo značajno, odnosno da nije imalo negativan učinak

na tržištu, Agencija može poduzetniku izreći simboličnu upravno-kaznenu mjeru, pri čemu razloge za takvu odluku mora posebno obrazložiti.

Temeljem članka 2. stavka 1. točke c) Uredbe o upravno-kaznenim mjerama prihod poduzetnika na osnovu kojeg se izračunava osnovni iznosa upravno-kaznene mjere predstavlja vrijednost prodaje robe i/ili usluga koji je poduzetnik ostvario isključivo od obavljanja djelatnosti na mjerodavnom tržištu na kojem je Agencija utvrdila povredu ZZTN-a, i to, sukladno članku 5. stavku 2. Uredbe o upravno-kaznenim mjerama, tijekom posljednje poslovne godine u kojoj je poduzetnik povrijedio Zakon, odnosno posljednje godine za koju postoje zaključena financijska izvješća.

S obzirom da je predmetni zabranjeni sporazum trajao u vremenskom razdoblju od 1. veljače do 9. listopada 2011., a člankom 4. stavkom 4. Uredbe o upravno-kaznenim mjerama propisano je kako će se razdoblje dulja od 6 mjeseci, ali kraća od jedne godine smatrati punom godinom povrede Zakona, Agencija je kao prihod poduzetnika uzela prihode ostvarene na tržištima javnog linijskog prijevoza putnika u cestovnom prometu na području Međimurske županije te posebnog linijskog prijevoza učenika osnovnih škola u cestovnom prometu na području Međimurske županije u 2011. godini.

Tablica 1. Ukupni prihodi stranaka ostvareni u 2011. godini i prihodi stranaka ostvareni u 2011. godini na mjerodavnim tržištima.

R.br.	Poduzetnik	Ukupan prihod u 2011. god. (u kunama)	Prihod na mjerodavnim tržištima u 2011. (u kunama)
1.	Presečki grupa d.o.o.	56.511.328	[...]
2.	Rudi-express d.o.o.	4.495.827	[...]
3.	Boris Jambrošić, vlasnik obrta „ Jambrošić tours“	1.373.362	[...]
4.	Željko Jakopić, vlasnik obrta AP „Turist“	3.256.757	[...]

Izvor: podnesci poduzetnika od 23. listopada do 20. prosinca 2012. godine
Obrada: AZTN

Sukladno odredbama članka 4. stavka 1. Uredbe o upravno-kaznenim mjerama, Agencija će osnovni iznos upravno-kaznene mjere izračunati određujući primjerenu visinu postotka od prihoda poduzetnika, a visina postotka ovisi o težini povrede ZZTN-a, te dobiveni iznos množi s brojem godina trajanja povrede. Temeljem članka 4. stavka 3. Uredbe o upravno-kaznenim mjerama, postotak od prihoda se u pravilu utvrđuje u visini do najviše 30% prihoda poduzetnika, dok se temeljem članka 6. stavka 3. Uredbe o upravno-kaznenim mjerama, u slučaju kartelnih sporazuma, udio prihoda poduzetnika u pravilu utvrđuje u gornjem dijelu raspona.

Prilikom utvrđivanja težine povrede ZZTN-a, Agencija je sukladno odredbama članka 6. stavka 2. Uredbe o upravno-kaznenim mjerama, obvezna uzimati u obzir niz čimbenika poput vrste povrede ZZTN-a, tržišnih udjela poduzetnika-sudionika povrede, zemljopisno područje na kojem povreda ima ili može imati učinak, te je li povreda u praksi izvršena ili je samo ostavljena otvorena mogućnost za izvršenje povrede.

Također, temeljem članka 7. Uredbe o upravno-kaznenim mjerama, u svrhu odvratanja drugih poduzetnika od sklapanja kartelnih sporazuma, Agencija će osnovni iznos upravno kaznene mjere, neovisno od vremena sudjelovanja poduzetnika u povredi ZZTN-a, uvećati za dodatni iznos od 15% do 25% prihoda poduzetnika.

Agencija je utvrdila kako je u konkretnom slučaju riječ o zabranjenom sporazumu između konkurenata odnosno poduzetnika koji djeluju na istom mjerodavnom tržištu u proizvodnom i geografskom smislu. Dakle, radi se o najtežem obliku narušavanja tržišnog natjecanja iz članka 8. ZZTN te je u postupku utvrđeno kako su predmetnim sporazumom obuhvaćeni svi modaliteti narušavanja tržišnog natjecanja između konkurenata navedeni u članku 8. ZZTN-a odnosno utvrđivanje cijena, podjela tržišta, ograničavanje proizvodnje i dogovor o sudjelovanju u postupcima javne nabave.

Također, Agencija je utvrdila kako je povreda odredbi ZZTN-a samo djelomično izvršena u praksi, i to u dijelu koji se odnosi na podjelu tržišta. Pritom, Agencija nije prihvatila navode Presečki grupe kako Sporazum i Ugovor nisu uopće primjenjivani, već da su stranke prijevoz obavljale na temelju dobivenih dozvola i ugovora o podvozarstvu sklopljenih s poduzetnicima Rudi-express i Jambrošić tours. Naime, u ovom postupku Agencija je utvrdila kako su ugovori o podvozarstvu imali ograničeno vrijeme trajanja od tri mjeseca, a da su stranke nakon potpisivanja Sporazuma i Ugovora obavljale zajednički prijevoz upravo kako je navedeno u odredbama ovih akata, čime je potvrđeno kako su oni i u praksi provedeni. Činjenica da se takvim prijevozom eventualno krše odredbe ZPCP-a, kako to navodi Presečki grupa, potpuno je irelevantna za ovaj postupak, s obzirom da moguća povreda odredbi nekog drugog zakona, ne isključuje mogućnost sankcioniranja tog ponašanja zbog povrede odredbi ZZTN-a.

Agencija je nesporno utvrdila kako je predmetni zabranjeni sporazum imao ograničeni doseg u zemljopisnom smislu, konkretno isti je imao ili mogao imati učinke samo na području Međimurske županije.

Slijedom navedenog, za svakog pojedinog poduzetnika sudionika predmetnog zabranjenog sporazuma utvrđen je osnovni iznos upravno-kaznene mjere kako slijedi:

R.br.	Poduzetnik	Osnovni iznos upravno-kaznene mjere (u kunama)
1.	Presečki grupa d.o.o.	1.373.000
2.	Rudi-express d.o.o.	163.000
3.	Boris Jambrošić, vlasnik obrta „Jambrošić tours“	133.000
4.	Željko Jakopić, vlasnik obrta AP „Turist“	267.000

Nakon što utvrdi osnovni iznos upravno-kaznene mjere za svakog poduzetnika, Agencija tako utvrđeni iznos može smanjiti ili povećati ukoliko utvrdi postojanje olakotnih i/ili otegotnih okolnosti, u smislu članka 64. ZZTN-a.

U odnosu na Presečki grupu u postupku je nedvojbeno utvrđeno postojanje otegotnih okolnosti budući da je Presečki grupa inicijator sklapanja predmetnog zabranjenog sporazuma. To proizlazi iz izjave predstavnika Presečki grupe dane na usmenoj raspravi 23. listopada 2012., koji je naveo kako je Presečki grupa, nakon što je od Međimurske županije dobila posao prijevoza na području ove županije, navodno na sugestiju Međimurske županije, ponudila suradnju Rudi-expressu i Jambrošić toursu, ali i drugim poduzetnicima koji su tu suradnju odbili. Također, da je Presečki grupa bila inicijator ovog dogovora nedvojbeno dokazuje korespondencija stranaka koja je obavljena putem elektronske pošte, a koju su Agenciji dostavili poduzetnici Rudi-express i Jambrošić tours u svojim podnescima od 29.

kolovoza 2012. i 20. rujna 2012., a iz koje je vidljivo kako je upravo Presečki grupa sastavila prijedloge Sporazuma i Ugovora. To je potvrđeno i na glavnoj raspravi od 7. prosinca 2012., na kojoj su predstavnik Rudi-expressa te Boris Jambrošić, vlasnik obrta „Jambrošić tours, kazali da im je Presečki grupa pristupila s prijedlogom za zajedničku suradnju te kako je sadržaj Sporazuma i Ugovora također definirala Presečki grupa, te da oni nisu bili u položaju i mogućnosti da utječu na sadržaj tih akata.

Nisu prihvaćeni navodi Presečki grupe kako je taj poduzetnik sklopio Sporazum i Ugovor na inzistiranje Međimurske županije, konkretno župana i zamjenika župana, s obzirom da su župan i zamjenik župana saslušani kao svjedoci na glavnoj raspravi od 19. prosinca, gdje su negirali navode Presečki grupe da bi svjedoci inzistirali da Presečki grupa sklopi predmetni zabranjeni sporazum s ostalim strankama u ovom postupku. Međutim, Agencija je uzela u obzir navode svjedoka I. P. kako je razgovarao s predstavnicima Presečki grupe u svezi uključivanja drugih poduzetnika u obavljanje javnog linijskog prijevoza na području Međimurske županije i posebnog linijskog prijevoza učenika osnovnih škola na području Međimurske županije (citirano) „...jer su to bili stalni zahtjevi malih prijevoznika s područja Međimurske županije...“ upućeni I. P.

Agencija nije utvrdila postojanje otegotnih okolnosti na strani ostalih stranaka.

U odnosu na olakotne okolnosti utvrđeno je kako određene sporne odredbe predmetnog sporazuma, iako zabranjene po cilju, u praksi nisu primijenjene. Konkretno radi se o odredbama koje se odnose na ograničavanje proizvodnje i dogovor o zajedničkom sudjelovanju u postupcima javne nabave. Naime, Agencija je u provedenom postupku utvrdila kako stranke nisu u praksi primjenjivale odredbe Sporazuma i Ugovora prema kojima su se stranke obvezale zajednički obavljati usklađivanje i registraciju novih autobusnih linija na području Međimurske županije, kao i izmjenu postojećih voznih redova, te kontinuirano analizirati prijevozu potražnju u javnom linijskom prijevozu putnika na području Međimurske županije i isključivo zajednički i dogovorno usklađivati prijevoznu ponudu s prijevoznom potražnjom, s obzirom da u razdoblju trajanja povrede nije utvrđeno da bi stranke registrirale nove linije na području Međimurske županije niti na bilo koji drugi način zajednički usklađivali ponudu obavljanja prijevoza sa potražnjom.

Također, Agencija je utvrdila kako stranke nisu primjenjivale odredbe Sporazuma prema kojima će u svim budućim natjecajima za obavljanje usluge posebnog linijskog prijevoza učenika osnovnih škola sudjelovati isključivo kao zajednica ponuditelja, s obzirom da je utvrđeno kako stranke nisu zajednički podnosile ponude ni na jednom javnom natjecaju.

Iako su sve stranke u potpunosti surađivale s Agencijom, ipak ta suradnja po načinu i u opsegu nije prelazila obveze utvrđene za primjenu oslobođenja ili umanjenja upravno-kaznene mjere iz članka 65. ZZTN-a, odnosno obveze utvrđene člankom 41. ZZTN-a, a kako to tvrde Presečki grupa, Rudi-express i Jambrošić tours. Naime, navedeni poduzetnici su samo postupali sukladno obvezi iz članka 41. ZZTN-a, a činjenica da je Presečki grupa dostavila Sporazum i Ugovor temeljem kojih je nedvojbeno utvrđeno postojanje zabranjenog sporazuma se također ne može uzeti u obzir kao olakotna okolnost iz razloga što je navedene akte Presečki grupa Agenciji dostavila u sklopu drugog predmeta koji se vodio pred Agencijom, a bez namjere da svjesno Agenciji dostavi dokaze o postojanju zabranjenog sporazuma. Stoga Agencija nije prihvatila prijedlog poduzetnika Presečki grupe, Rudi-express i Jambrošić toursa da im se umani visina upravno-kaznene mjere po ovom osnovu.

Također, kao olakotnu okolnost nije moguće prihvatiti navode Rudi-expressa i Jambrošić toursa prema kojima su oni bili prisiljeni sklopiti predmetni zabranjeni sporazum jer bi inače u opasnost bio doveden opstanak tih poduzetnika na tržištu. To iz razloga što ovi poduzetnici nisu Agenciji predložili prihvatljive argumente za ovu tvrdnju, niti su dostavili, u smislu članka 12. stavka 3. Uredbe o upravno-kaznenim mjerama, objektivne i uvjerljive dokaze kako bi

izricanje upravno-kaznene mjere u visini propisanoj ZZTN-om ugrozilo njihovu ekonomsku održivost i dovelo do potpunog gubitka imovine tih poduzetnika. Posebice se to odnosi na Rudi-express jer prihodi tog poduzetnika ostvareni na mjerodavnim tržištima čine svega oko 10 posto njegovih ukupnih prihoda, pa je razumno teško povjerovati da bi upravo gubitak tih prihoda doveo u pitanje i sam opstanak navedenog poduzetnika. Međutim, neovisno o navedenom, potrebno je istaknuti kako činjenica moguće teške financijske situacije poduzetnika nikako ne može biti opravdanje za sklapanje kartelnog sporazuma. Slijedom navedenog, Agencija nije uzela u obzir spomenute navode Rudi-expressa i Jambrošić toursa prilikom utvrđivanja upravno-kaznene mjere.

U odnosu na Željka Jakopića, vlasnika obrta Autobusni prijevoznik „Turist“, kao olakotna okolnost uzeta je činjenica, koja je utvrđena u ovom postupku, a odnosi se na ponašanje ovog poduzetnika, koji je bio pasivan u provedbi predmetnog zabranjenog sporazuma, odnosno osim samog sklapanja Sporazuma i Ugovora, ni na koji drugi način nije aktivno sudjelovao u njegovoj provedbi. Naime, u postupku je utvrđeno kako Željko Jakopić nije primjenjivao odredbe Sporazuma i Ugovora o zajedničkom utvrđivanju cijena s obzirom da je isti samostalno utvrđivao cijene na linijama na kojima je obavljao prijevoz, a niti je na koji drugi način sudjelovao u utvrđivanju cijena na linijama na kojima su ostali sudionici ovog zabranjenog sporazuma obavljali prijevoz. Stoga Agencija smatra kako je opravdano da se navedenom poduzetniku dodatno umani visina upravno-kaznene mjere

Slijedom navedenog, imajući u vidu sve otegotne i olakotne okolnosti u ovom slučaju, Agencija je za svakog pojedinog poduzetnika sudionika predmetnog zabranjenog sporazuma utvrdila konačni iznos upravno-kaznene mjere, kako slijedi:

R.br.	Poduzetnik	Iznos upravno-kaznene mjere (u kunama)
1.	Presečki grupa d.o.o.	1.009.000
2.	Rudi-express d.o.o.	98.000
3.	Boris Jambrošić, vlasnik obrta „ Jambrošić tours“	80.000
4.	Željko Jakopić, vlasnik obrta AP „Turist“	67.000

S obzirom da je člankom 61. propisano kako upravno-kaznene mjera koja se može izreći poduzetniku može iznositi najviše 10 posto vrijednosti ukupnoga prihoda koji je poduzetnik ostvario u posljednjoj godini za koju postoje zaključena godišnja financijska izvješća, Agencija je provjerila prelaze li gore utvrđeni iznosi visinu od 10 posto ukupnih prihoda stranaka. U tom smislu Agencija je utvrdila kako utvrđeni iznosi upravno-kaznene mjere ne prelaze 10 posto ukupnih prihoda stranaka, te iznose upravno-kaznenih mjera nije potrebno dodatno smanjivati.

10. Odluka Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja

Na temelju provedenog postupka, Vijeće za zaštitu tržišnog natjecanja je na 121. sjednici, održanoj 8. studenog 2012., sukladno ovlastima iz članka 30. ZZTN-a, utvrdilo da su poduzetnici Presečki grupa, Rudi-express, Boris Jambrošić i Željko Jakopić, u razdoblju od 1. veljače 2011. do 9. listopada 2011., narušili tržišno natjecanje na način da su 1. veljače 2011. sklopili Sporazum o poslovnoj suradnji, a 1. ožujka 2011. Ugovor o zajedničkom obavljanju županijskog linijskog prijevoza putnika na području Međimurske županije. Na taj

su način narušili tržišno natjecanje izravnim utvrđivanjem cijena, ograničavanjem proizvodnje, ograničavanjem tržišta i podjelom tržišta, u smislu članka 8. stavka 1. točaka 1., 2. i 3.

Nakon provedenog posebnog postupka utvrđivanja postojanja uvjeta za izricanje upravno-kaznenih mjera, Vijeće je na 126. sjednici, održanoj 27. prosinca 2012., utvrdilo postojanje uvjeta za izricanje upravno-kaznenih mjera kao i svih okolnosti relevantnih za određivanje njihove visine.

Vijeće je odlučilo da se Presečki grupi izrekne upravno-kaznena mjera u iznosu od 1.009.000 kuna, Rudi-expressu upravno-kaznena mjera u iznosu od 98.000 kuna, Borisu Jambrošiću, vlasniku obrta „Jambrošić tours“, upravno-kaznena mjera u iznosu od 80.000 kuna, te Željku Jakopiću, vlasniku obrta Autobusni prijevoznik „Turist“, upravno-kaznena mjera u iznosu od 67.000 kuna.

Temeljem članka 52. stavka 6. ZZTN-a, Agencija sukladno odlukama Vijeća kojima je utvrđeno narušavanje tržišnog natjecanja i kojima je utvrđeno postojanje uvjeta za izricanje upravno kaznene mjere i njezina visina, okončava postupak donošenjem jedinstvenog rješenja.

10.1. Odluka Vijeća o postojanju zabranjenog sporazuma

Vijeće je nesporno utvrdilo kako su Presečki grupa, Rudi-express, Boris Jambrošić, vlasnik obrta „Jambrošić tours“, i Željko Jakopić, vlasnik obrta Autobusni prijevoznik „Turist“, člankom 8. Sporazuma o poslovnoj suradnji i člankom 4. stavkom 2. Ugovora o zajedničkom obavljanju prijevoza izravno utvrdili cijenu prijevoza putnika u javnom linijskom prijevozu putnika u cestovnom prometu na području Međimurske županije. Nadalje, Vijeće je nesporno utvrdilo da su navedeni poduzetnici člankom 6. stavkom 1. Ugovora o zajedničkom obavljanju prijevoza podijelili tržište javnog linijskog prijevoza putnika u cestovnom prometu na području Međimurske županije, člankom 9. Sporazuma o poslovnoj suradnji i člankom 15. stavkom 3. Ugovora o zajedničkom obavljanju prijevoza ograničili svoju proizvodnju na tržištu javnog linijskog prijevoza putnika u cestovnom prometu na području Međimurske županije te člankom 6. Sporazuma o poslovnoj suradnji ograničili tržište posebnog linijskog prijevoza učenika osnovnih škola u cestovnom prometu na području Međimurske županije.

Dogovori o cijenama, podjeli tržišta i slične aktivnosti poduzetnika koji posluju na istom tržištu i međusobno konkuriraju suprotni su samoj biti i svrsi tržišnog gospodarstva. Takvim se dogovorima sprječava optimalna alokacija resursa te ukida konkurencija među poduzetnicima, kao temeljni pokretač razvoja tržišnog gospodarstva, a postojanje više konkurenata samo je formalne naravi budući da oni zapravo djeluju kao jedan poduzetnik ili „kolektivni“ monopolist. Pritom, krajnji potrošači plaćaju svojevrstan „privatni porez“ takvim poduzetnicima, najčešće u obliku viših cijena, ali i u smanjenoj mogućnosti izbora ponude proizvoda i usluga.

Drugim riječima, takvi dogovori ili sporazumi dovode do toga da se na mjerodavnom tržištu smanjuje cjenovni izbor za istu ili zamjenjivu uslugu, a poduzetnike se ne prisiljava na učinkovito poslovanje i na pružanje kvalitetnijih usluga. Posljedično, potrošači plaćaju višu cijenu proizvoda ili usluge za nižu kvalitetu tog proizvoda ili usluge.

U slučajevima postojanja takvih sporazuma, prestaje postojati motiv odnosno potreba sudionika sporazuma da se natječu u kvaliteti usluge i uvođenju inovacija. Na taj se način sudionicima sporazuma osigurava opstanak na tržištu tako dugo dok se pridržavaju dogovorenog. Stoga će na tržištu opstati i oni poduzetnici koji na njemu ne bi mogli opstati u uvjetima učinkovitog tržišnog natjecanja.

U konkretnom slučaju, Vijeće je utvrdilo kako je potpisivanje Sporazuma o poslovnoj suradnji i Ugovora o zajedničkom obavljanju prijevoza rezultiralo potpunim ukidanjem tržišnog natjecanja između potpisnika tih sporazuma na mjerodavnim tržištima, čime je potrošačima u potpunosti onemogućen izbor u pogledu cijene i kvalitete usluge za javni linijski prijevoz putnika na području Međimurske županije, kao i za posebni linijski prijevoz učenika osnovnih škola na tom području.

Naime, sklapanjem predmetnih zabranjenih sporazuma Presečki grupa je osigurala uredno obavljanje prijevoza na svim linijama za koje je dobio dozvolu, iako svojim kapacitetima nije u potpunosti mogao «pokriti» sve navedene linije. Što je još važnije, Presečki grupa je na taj način otklonila rizik od možebitne konkurencije od strane Rudi-expressa i Jambrošića toursa koji bi uvođenjem svojih linija mogli predstavljati stvarne konkurente Presečki grupi.

Rudi-express i Jambrošić tours su sklapanjem zabranjenih sporazuma sebi osigurali obavljanje prijevoza na pojedinim linijama bez potrebe uvođenja vlastitih linija kojima bi bili u mogućnosti konkurirati Presečki grupi, a time su izbjegli poslovni rizik koji bi, u normalnim tržišnim okolnostima odnosno da nije bilo dogovora, donijela konkurencija s Presečki grupom.

Željko Jakopić, vlasnik obrta Autobusni prijevoznik „Turist“, predmetnim je zabranjenim sporazumima osigurao zadržavanje postojećeg stanja u odnosu na linije na kojima je do tada obavljao prijevoz, čime je prihvatio da se neće natjecati s Presečki grupom, Rudi-expressom i Jambrošić toursu na tim linijama.

Dakle, nedvojbeno je kako su stranke umjesto uobičajenog tržišnog ponašanja odnosno prihvaćanja rizika konkurencije izabrale dogovor o nenatjecanju, a na štetu učinkovitog tržišnog natjecanja na mjerodavnim tržištima i posljedično štete za potrošače.

Ozbiljnost povrede ZZTN-a posebno se očituje u okolnosti kako su u konkretnom slučaju utvrđeni svi oblici narušavanja tržišnog natjecanja između konkurenata navedeni u članku 8. ZZTN-a odnosno utvrđivanje cijena, podjela tržišta, ograničavanje proizvodnje i dogovor o sudjelovanju u postupcima javne nabave.

Dakle, radi se o sporazumu koji je zabranjen prema cilju pa njegov učinak i nije potrebno dokazivati. Drugim riječima, s obzirom da takvi dogovori već po svojoj prirodi imaju za cilj narušavanje tržišnog natjecanja, u konkretnom slučaju nije nužno dokazati i antikompetitivne učinke takvog ponašanja na tržište. Stoga Agencija nije analizirala niti utvrđivala konkretne štetne posljedice na tržište, prvenstveno na interese potrošača, nastale sklapanjem predmetnog zabranjenog sporazuma.

Naime, sukladno članku 20. Priopćenja Europske Komisije – Obavijesti – Smjernica za primjenu članka 81. stavka 3. Ugovora o osnivanju EZ, od 27. travnja 2004. (dalje: Smjernice), koje služe kao interpretativni instrument za primjenu članka 8. ZZTN-a, kada se utvrdi da sporazum ima za cilj sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja, nema potrebe uzimati u obzir i njegove konkretne učinke. To znači da su takvi sporazumi zabranjeni *per se* bez obzira jesu li nastupili njihovi stvarni učinci na tržišno natjecanje ili ne.

Sukladno članku 21. Smjernica, ograničenja tržišnog natjecanja prema cilju jesu ona ograničenja koja već po samoj svojoj prirodi imaju mogućnost ograničavanja tržišnog natjecanja, a sukladno članku 22. Smjernica, sadržaj konkretnog sporazuma i njegovi objektivni ciljevi relevantni su pri ocjeni ima li taj sporazum za cilj ograničiti tržišno natjecanje. Prema članku 23. Smjernica, u slučaju horizontalnog sporazuma, o kakvom je sporazumu u konkretnom slučaju riječ, ograničenja tržišnog natjecanja prema cilju uključuju dogovaranje cijena ili drugih trgovinskih uvjeta, ograničavanje proizvodnje i podjelu tržišta, itd.

Slijedom navedenog, jasno proizlazi kako su netočni, pa čak i bespredmetni, navodi Presečki grupe o tome kako predmetni sporazum nema mogućnost ograničavanja tržišnog natjecanja po cilju, te kako nije postojala vjerojatnost da bi navedeni akti imali protutržišne učinke.

U odnosu na trajanje zabranjenog sporazuma, Vijeće je utvrdilo kako su se na dan 10. listopada 2011. poduzetnici Rudi-express i Jambrošić tours povukli iz obavljanja prijevoza na predmetnim linijama Presečki grupe, čime je faktički okončana suradnja na temelju Sporazuma o poslovnoj suradnji i Ugovora o zajedničkom obavljanju prijevoza, pa je kao zadnji dan trajanja povrede članka 8. ZZTN-a utvrđen 9. listopada 2011.

Sukladno članku 8. stavku 4. ZZTN-a, sporazumi kojima se narušava tržišno natjecanje iz članka 8. stavka 1. ZZTN-a, a ne mogu se skupno izuzeti u smislu članka 10. ZZTN-a, *ex lege* su ništetni.

Uvjeti za skupno izuzeće sporazuma pobliže su utvrđeni uredbama Vlade Republike Hrvatske o skupnom izuzeću određenih vrsta sporazuma iz članka 10. ZZTN-a. U konkretnom slučaju riječ je o primjeni Uredbe o horizontalnim sporazumima, čije se odredbe primjenjuju naročito na sporazume o istraživanju i razvoju i sporazume o specijalizaciji, ali se na odgovarajući način primjenjuju i na druge vrste horizontalnih sporazuma.

Sukladno članku 1. Uredbe o horizontalnim sporazumima, horizontalni sporazumi su oni koji su sklopljeni između dva ili više neovisnih poduzetnika koji djeluju na istoj razini proizvodnje, odnosno distribucije. Dakle, riječ je o sporazumima sklopljenim između konkurenata na mjerodavnim tržištima.

Člankom 11. stavkom 1. i člankom 13. stavkom 1. Uredbe o horizontalnim sporazumima, utvrđivanje cijena, ograničavanje proizvodnje i podjela tržišta utvrđeni su kao teška ograničenja tržišnog natjecanja. Na sporazume poduzetnika koji sadrže takva teška ograničenja tržišnog natjecanja ne mogu se ni u kojem slučaju primijeniti odredbe o skupnom izuzeću. Kako predmetni sporazumi sadrže upravo dogovore o cijenama, podjeli tržišta i ograničavanje proizvodnje, dakle sadrže teška ograničenja tržišnog natjecanja, oni ne ispunjavaju uvjete za skupno izuzeće u smislu članka 10. ZZTN-a.

U konkretnom slučaju ispitana je i moguća primjena Uredbe o sporazumima male vrijednosti. Naime, sukladno članku 1. stavku 2. Uredbe o sporazumima male vrijednosti, na sporazume male vrijednosti koji zadovoljavaju uvjete iz te uredbe ne primjenjuju se odredbe o zabranjenim sporazumima iz članka 8. stavka 1. ZZTN-a.

Međutim, člankom 6. stavkom 1. Uredbe o sporazumima male vrijednosti propisano je kako se sporazumi, koji unatoč neznatnom tržišnom udjelu sudionika sporazuma i njihovih povezanih poduzetnika sadrže odredbe koje se smatraju teškim ograničenjima tržišnog natjecanja, ne smatraju sporazumima male vrijednosti. Članak 7. iste Uredbe kao teška ograničenja tržišnog natjecanja, u sporazumima male vrijednosti sklopljenim između stvarnih ili potencijalnih konkurenata, navodi ona ograničenja koja izravno ili neizravno, samostalno ili zajedno s ostalim čimbenicima pod kontrolom ugovornih strana, imaju za cilj utvrđivanje cijena kod prodaje proizvoda trećim stranama, ograničavanje proizvodnje ili prodaje te podjelu tržišta ili kupaca. Kako je u konkretnom slučaju riječ upravo o takvim ograničenjima, ne mogu se primijeniti niti odredbe Uredbe o sporazumima male vrijednosti.

Stoga je Agencija, temeljem odluke Vijeća, odlučila kao u točkama I. i II. izreke ovoga rješenja.

10.2. Odluka Vijeća o visini upravno-kaznene mjere

Vijeće je prilikom donošenja odluke o visini upravno-kaznene mjere u obzir uzelo sve činjenice i okolnosti utvrđene u postupku utvrđivanja postojanja uvjeta za izricanje upravno-kaznene mjere, a koje su detaljno obrazložene u točki 9.2. obrazloženja rješenja te će iste u daljnjem dijelu teksta samo ukratko navesti.

Prvenstveno, Vijeće je u obzir uzelo činjenicu kako je u konkretnom slučaju riječ o kartelnom sporazumu koji predstavlja najteži oblik povrede odredbi ZZTN-a, te kako su predmetnim sporazumom utvrđeni svi modaliteti narušavanja tržišnog natjecanja iz članka 8. ZZTN-a. Isto tako Vijeće je u obzir uzelo činjenicu kako se predmetni sporazum primjenjivao samo na području Međimurske županije, dakle na ograničenom zemljopisnom području, te je isti samo djelomično primjenjivan.

Razmatrajući sve olakotne i otegotne okolnosti u odnosu na svakog pojedinog poduzetnika sudionika predmetnog zabranjenog sporazuma, Vijeće je u odnosu na Presečki grupu kao otegotnu okolnost cijenilo činjenicu kako je inicijator sklapanja istog bio upravo navedeni poduzetnik, ali je ocjenjujući u kojoj mjeri navedena činjenica kao otegotna okolnost ima utjecaj na visinu upravno-kaznene mjere za Presečki grupu, Vijeće je u obzir uzelo i navode međimurskog župana kako je postojao pritisak lokalnih prijevoznika s područja Međimurske županije za njihovo uključivanje u obavljanje prijevoza na mjerodavnim tržištima.

Kao olakotne okolnosti u odnosu na sve stranke Vijeće je uzelo u obzir činjenicu kako pojedine sporne odredbe iz Sporazuma i Ugovora nisu primjenjivane u praksi, konkretno odredbe prema kojima su se stranke obvezale zajednički obavljati usklađivanje i registraciju novih autobusnih linija na području Međimurske županije, kao i izmjenu postojećih voznih redova, te kontinuirano analizirati prijevoznju u javnom linijskom prijevozu putnika na području Međimurske županije i isključivo zajednički i dogovorno usklađivati prijevoznju ponudu s prijevoznjom potražnjom, te odredbe o tome kako će Presečki grupa, Rudi-express, Jambrošić tours i Autobusni prijevoznik „Turst“, u svim budućim natjecajima za obavljanje usluge posebnog linijskog prijevoza učenika osnovnih škola sudjelovati isključivo kao zajednica ponuditelja.

Vijeće je u odnosu na Željka Jakopića, vlasnika obrta Autobusni prijevoznik „Turst“, kao dodatnu olakotnu okolnost uzelo u obzir činjenicu pasivnosti navedenog poduzetnika u provedbi zabranjenog sporazuma koja se, između ostalog, očitovala i u tome da je taj poduzetnik samostalno utvrđivao cijene na linijama na kojima je obavljao prijevoz, te nije sudjelovao u utvrđivanju cijena na linijama na kojima su ostali sudionici ovog zabranjenog sporazuma obavljali prijevoz.

Prijedloge Presečki grupe, Rudi-expressa i Jambrošić tursa da se kao olakotna okolnost uzme u obzir i suradnja s Agencijom koja prelazi obveze utvrđene člankom 41. ZZTN-a Vijeće nije prihvatilo, jer su navedeni poduzetnici u ovom postupku postupali isključivo sukladno obvezi iz članka 41. ZZTN-a. Također, Vijeće nije prihvatilo navode Rudi-expressa i Jambrošić tursa kako su zbog svog opstanka na tržištu bili prisiljeni sklopiti predmetni zabranjeni sporazuma, jer pored činjenice da ničim nisu dokazali svoje tvrdnje, Vijeće ističe kako eventualno teško financijsko stanje poduzetnika, gospodarska kriza i drugi slični razlozi ne mogu biti opravdanje za sklapanje kartelnog sporazuma.

Temeljem članka 70. stavka 1. ZZTN-a, upravno-kaznena mjera uplaćuje se po konačnosti rješenja ukoliko nije uložena tužba, odnosno po pravomoćnosti sudske odluke, uračunavajući iznos upravno-kaznene mjere i zakonske zatezne kamate od dana dostave stranci rješenja Agencije do dana plaćanja.

Navedeni iznosi se uplaćuju u korist Državnog proračuna Republike Hrvatske na račun broj: 1001005-1863000160, model 64, poziv na broj odobrenja: 6092-20833-(OIB uplatitelja).

Nakon izvršene uplate obveznik uplate je dužan uplatnicu, kao dokaz o obavljenoj uplati upravno-kaznene mjere, dostaviti Agenciji žurno, a najkasnije po isteku roka od 15 (petnaest) dana od dana pravomoćnosti rješenja s pozivom na broj klase: UP/I 030-02/11-01/024.

Temeljem članka 70. stavka 3. ZZTN, ako poduzetnik u roku ne uplati upravno-kaznenu mjeru, Agencija će obavijestiti Područni ured Porezne uprave Ministarstva financija na čijem je području sjedište kažnjene osobe, radi naplate upravno-kaznene mjere prisilnim putem prema propisima o prisilnoj naplati poreza. Upravno-kaznena mjera koju na zahtjev Agencije prisilno naplaćuje Porezna uprava uplaćuje se izravno u korist državnog proračuna.

Stoga je Agencija, temeljem odluke Vijeća, odlučila kao u točki III. izreke ovoga rješenja.

10. Objava rješenja u „Narodnim novinama“

Sukladno odredbi članka 59. stavka 2. ZZTN-a, a u svezi s člankom 58. stavkom 1. točkom 5. ZZTN-a, izreka ovog rješenja bit će objavljena u „Narodnim novinama“, dok će se temeljem članka 59. stavka 3. ZZTN-a cjelokupan tekst rješenja objaviti na internet stranici Agencije.

Stoga je Agencija, temeljem odluke Vijeća, odlučila kao u točki IV. izreke ovoga rješenja.

Uputa o pravnom lijeku

Protiv ovog rješenja žalba nije dopuštena, ali nezadovoljna stranka može pokrenuti upravni spor pred nadležnim upravnim sudom u roku od 30 (trideset) dana, računajući od dana dostave ovoga rješenja.

Predsjednica Vijeća
za zaštitu tržišnog natjecanja

mr.sc. Olgica Spevec

Napomena:

Sukladno članku 53. ZZTN-a, podaci koji predstavljaju poslovnu tajnu izuzeti su od objavljivanja te su u tekstu navedeni podaci označeni [...], odnosno koriste se skraćenice naziva te postoci i podaci u rasponu.